

OMEGA

Luis Volton
(Lewis R. Walton)

Prevod: Miodrag Marinković

**Omega: tajanstvena opasnost
koja je čekala na crkvu poslednjeg vremena.
Elen Vajt je tu opasnost videla i „drhtala za naš narod“.
Nama je ostavila nasleđe nade, da je unesemo u taj veliki period krize.**

**„Stajati u odbranu istine i pravde kad nas se većina odriče,
biti bitke Gospodnje kad je malo junaka - to će biti naša proba.“
- Elen Vajt, Testimonies, vol. 5, p. 36.**

O KNJIZI

Januar 1900. godine, a svet je u relativnom miru i pun nade. Ali u Adventističkoj crkvi kuvao se kobni otpad, u okviru kojeg će nekolicina najbriljantnijih i najomiljenijih crkvenih vođa pokušati da potkopaju osnovne istine. Čineći to, oni će privući k sebi neke od sposobnijih ljudi u crkvi. Elen Vajt je taj otpad nazvala imenom *alfa*, upozorivši da će posle nje doći jedan još znatno veći otpad - *omega*.

Da li je današnja crkva, trpeći udarce više iznutra nego spolja, već sada uhvaćena u mrežu omega otpada? Postoje li paralele i sigurne smernice, kojima će se verni upravljati kroz oluju do sigurne luke? Da li se usuđujemo da prihvatimo „novo videlo“ o osnovnim načelima koji su se održali na ispitu vremena? I, što je od svega najvažnije, postoji li uverenje da će crkva preživeti?

Omega će odgovoriti na ova pitanja. Ovo je, nema sumnje, jedna od najvažnijih knjiga koje ćete ikada imati u rukama.

PREDGOVOR

Samo se s vremena na vreme piše knjiga tako jasnim, pitkim stilom, pa čitalac biva nošen od glave do glave lako, kao na bregu talasa. A onda i kada knjiga govori o predmetu aktuelnog interesovanja, čitanje donosi naročito zadovoljstvo i dobitak.

Knjiga koju, čitaoče, držiš u ruci upravo je takva knjiga. Pre nego što je bila objavljena, čitao sam rukopis više puta, i svakom prilikom sam bio impresioniran autorovim lakim stilom i umećem da zadrži interesovanje čitaoca.

I više od toga, bio sam oduševljen njegovom sposobnošću da koordinira adventističku istoriju sa savremenim nacionalnim i međunarodnim događajima. Brzim potezima svoje verbalne četke on crta sliku na kojoj vidimo događaje u SAD, Kini, Rusiji i Nemačkoj, kao pozadinu velikih požara u Batl Kriku koji su odneli bolnicu i izdavačku kuću Rivju and Herald. Na taj način on adventni pokret stavlja u realne životne okvire, izbegavajući stvaranje utiska o postojanju adventnog pokreta u nekom vakuumu.

No, pisac je učinio više od demonstracije književne veštine. On se uspešno uhvatio u koštac s predmetom koji svaki adventista treba pažljivo da prouči. Doktrinalnu krizu koja je potresla crkvu na početku ovog veka, Elen Vajt je označila imenom „alfa“ otpada, predskazavši da će na kraju doći i „omega“. Verovatno niko ne zna tačno šta je ona mislila, upotrebivši izraz „omega“, ali adventisti bi bili neodgovorni ako ne bi tražili razumevanje onoga što je ona imala na umu. Ako ne želimo da ponovimo stare greške, mi se moramo poučiti iz lekcija istorije.

Autor ove knjige nam ukazuje na različite pouke koje možemo izvući iz iskustva „alfa“, ali po pitanju svojih zaključaka nije dogmatičan. On povlači paralele između „alfe“ i sadašnjih događaja u crkvi, a to čini prvenstveno s ciljem da nas stimuliše na razmišljanje, a ne da završi diskusiju. Mislim da knjiga omogućava koristan pogled na aktuelne događaje, podsećajući nas na „način kako nas je Gospod vodio i na ono čemu nas je učio u našoj dosadašnjoj istoriji“. Ona nas isto tako opominje da budemo oprezni pred sadašnjim i budućim opasnostima. Svako ko je bude čitao s razmišljanjem i molitvom biće bolje pripremljen da stoji verno i postojano za Hrista i Njegovu istinu u toku krize koja predstoji.

Kenneth H. Wood, urednik lista Adventist Rivju (Adventist Review).

PROLOG

Mark Hana (Hanna) bio je moćan čovek, ćelav ali atraktivan, s retkom bradom koja je uokviravala njegovo lice. Kad bi govorio, navikao je da se to uvažava. Tek je nedavno, na primer, gotovo bez napora, postavio Viljema Mekkinlija (Villiam McKinley) za američkog predsednika. Sada je otpočelo i novo stoleće. Godina 1900. rodila se sjajna kao nov metalni novac, pa je, onoliko koliko je senator Hana mogao da vidi, budućnost bila usmerena ka zvezdama. „Visoke peći su užarene“, uskliknuo je. „Vretna pevaju svoju pesmu. Blagostanje će nas sve podariti srećom!“

Mladi senator iz Ohaja nije bio usamljen u svom mišljenju. 1. januara 1900. godine budućnost je izgledala puna obećanja, kao prolećno jutro. Skoro svuda na svetu je vladao mir. Sa svojih više stotina miliona, Kina je još uvek bila otvorena i za putovanja i za evanđelje. I u ogromnim prostranstvima, koja su njihovi stanovnici nazvali Velika Rusija, bilo je još malo vremena mira. Doduše, u peščanom satu brzo su isticala poslednja zrnca; veliki problemi će uskoro dozvati velike promene. Ipak, bilo je preostalo još gotovo dve decenije dok štektnje vatrenog oružja pred carevom zimskom rezidencijom nije zauvek okrenulo tok istorije u jednom drugom pravcu - a tako i prilike za Božje delo. Divovske promene visile su nad sutrašnjicom, kao udaljeno sivilo olujnih oblaka, koje je oglašavalo približavanje bure. Ali na dan Nove 1900. godine, malo ko je, osim sjajnih sunčevih zraka, video i nešto drugo.

„Ko u ovoj protekloj godini nije ostvario dobit, beznadežan je slučaj“, uzviknuo je jedan novinski urednik, dok je jedan njujorški sveštenik oduševljeno govorio da „zakoni postaju sve pravedniji, vladari humaniji; muzika prijatnija a knjige mudrije.“

Jedan od malobrojnih odudarajućih glasova došao od od jedne omalene 72-godišnje žene koja se, tog 1. januara, zatekla u Novom Južnom Velsu, Australija. Tokom više godina Elen Vajt je govorila sve jasnije i oštrije o jednoj velikoj katastrofi koja će uskoro zadesiti svet. Iako se činilo da su njene opomene nekako u neskladu sa vremenom u kojem je živela, ona ih je zastupala tako uporno, da to nije moglo izbeći pažnji. „Uskoro će doći smrt i uništenje, porast kriminala i okrutno zlo koje će biti okrenuto protiv bogatih koji su se nadmeno podigli na siromašne. Oni koji su bez Božje zaštite neće nigde, nigde naći zaklon. Ljudska oruđa se obučavaju i koriste svoje inventivne sposobnosti za uključivanje najmoćnije mašinerije ranjavanja i ubijanja... Neka se materijalna sredstva i saradnici raseju po svetu.“* Čudne reči, očigledno u raskoraku sa raspoloženjem toga vremena, reči koje je neuporedivo teže slušati nego umirujuće misli velečasnog Nivela Hilisa (Newell Hillis), koji je svojim vernicima u Bruklinu govorio o mudrijim knjigama i prijatnijoj muzici. Ali ljudima bi bilo bolje da su prvog dana novog stoleća poklonili malo više pažnje opomenama Elen Vajt, jer je ona isuviše često u prošlosti bila u pravu, da bi iko mogao da je ignoriše mirne savesti.

Niko to, zaista, nije mogao da zna tog novogodišnjeg jutra, ali proročanstva gospođe Vajt nalazila su se na pragu ispunjenja. Već tog meseca Lenjin je trebalo da bude pušten iz zatočeništva u Sibiru, da bi zatim najprečim putem preko Rusije požurio u sigurnost Zapadne Evrope. Engleska, Francuska i Rusija, zabrinute zbog stvaranja nemačke alijanse, sklopili su takozvanu Trojnu antantu [The Triple Entente]. Trojni sporazum. U Cirihu je mladi student po imenu Albert Ajnštajn već

* EGW, T8, 50

Elen Vajt kaže ovde da sredstva i saradnike Adventističke crkve ne treba koncentrisati na jednom mestu, već da ih treba raširiti po zemlji. (Prim. prev.)

pisao čudnovate formule, razmišljajući o mogućnosti pretvaranja materije u energiju.

Na dan Nove godine 1900 - britanski parobrodi u Šangaju lenjo su se ljuljuškali uz svoje bove na reci Huang-Hu, grejući se na sanjivom zimskom suncu. U tadašnjem Petrogradu, plemstvo Rusije se vozikalo u jarko crvenim sankama uz obale Neve, a onda su žurili kući i presvlačili se za večer. To je bilo vrhunac onoga što se u ruskom društvu nazivalo „sezonom“: niz blistavih noći sa belim satenskim haljinama i uniformama koje su blistale odličjima - prijemi na kojima „nikome nije padalo na um da ode pre 3 ujutru“, gde su oficiri ostajali sve dok se nebo ne bi obojilo biserom, sa svim ružičastim i srebrnim prelivima.

Nova godina... a u Berlinu je grof Alfred fon Šlifen (Schliefen) već znao da će rat, kad počne, doći preko mekih, ravnih polja Belgije. On je to znao, jer su za to već bile nacrtane karte.

A u spisima Adventističke crkve reči opomene po poslednji put očajnički vapi još jednom očajnički za pažnjom, pre nego što bude kasno: „Ljudska oruđa se obučavaju i koriste svoje inventivne sposobnosti za uključivanje najmoćnije mašinerije ranjavanja i ubijanja... Neka se materijalna sredstva i saradnici raseju po svetu.“

Za svet kao da je jutro, ali u peščanom satu istorije bliži se zalazak sunca. Sunčeva svetlost koja je grejala prvi dan 1900. godine poslednji je zlatni trenutak prilike za rad u miru, brzo se gubeći u noći.

Božje delo se još uvek može obavljati u svetlosti sunca, ali je vreme kratko. Sada je još samo jedno pitanje važno: hoće li Njegov narod odgovoriti?

„POMOGLA BIH TI KADA BIH MOGLA“

1. januara 1900. godine Elen Vajt je ustala rano i, kako je bilo njen običaj, okupala se sa sunderom u ruci, obukla i odmah krenula ka svojoj stolici za pisanje. Bila je to navika građena kroz mnogo godina. Ovi rani časovi na mnogo načina bili su najbolji, oslobođeni odvratanja karakterističnih za sate preko dana, koji su bili krcati obavezama. Ako su njena rana ustajanja često bila prouzrokovana bolovima koji su je mučili noću, ona je naučila kako od toga da izvuče najveću korist. U vreme doručka obično je za sobom imala već po nekoliko sati pisanja.

Toga dana njene misli su bile opterećene jednim posebnim problemom, koji je tokom poslednjih nekoliko godina bio postao jedna od njenih glavnih briga: kuda je dr Džon Kelog (John Kellogg) vodio adventističko zdravstveno delo? Bio je to stari prijatelj, koji je mnoge sate svoje mladosti često provodio u domu Vajtovih, dok mu je ona rado pisala „kao što bi majka pisala sinu“. Međutim, od nedavno su se u Batl Kriku događale uznemirujuće stvari, koje kao da su nagoveštavale nevolju. S jedne strane, protivno njenim čestim izričitim opomenama, grad je postao velika „adventistička kolonija“, kojom je bilo sve teže upravljati. Ona je godinama upozoravala na opasnosti koje iskrsavaju kad se sredstva i talenti koncentrišu na jednom mestu, a ipak su 1900. godine adventističke ustanove dominirale gradom. Uz obalu reke Kalamazu nalazile su se zgrade izdavačke kuće Rivju end Herald. Uprava ove kuće se bila duboko uplela u poslove štampanja za gotovo svakoga ko je bio voljan da plati. Jedan blok zgrada dalje nalazila se adventistička crkva „Dajm tabernakl“* (Dime Tabernacle), sa sedištima za 3.400 ljudi. Ovde se svake subote okupljalo 73 subotnoškolska razreda. Različite grupacije su se borile za prevlast, a u jednom kratkom periodu čak je novac od desetaka bio korišćen za pokrivanje troškova održavanja crkve. U krugu od jedne milje nalazila se uprava Generalne konferencije, koledž Batl Krik, fabrika zdrave hrane koja se brzo širila, sirotište i hiljadu vernika adventista - sve to na prostoru tako gusto naseljenom i prepunom trgovaca nekretninama, da su ponekad posmatrači iz zabave, ali i gadeći se, nazvali to „adventističkim naseljem tragača za zlatom“.¹

Sve to je bilo u senci jednog uvek sve većeg građevinskog kompleksa u viktorijanskom stilu, zvanog bolnica Batl Krik, koji se prostirao na dužini od preko 300 m duž ulice Vašington, sa ni manje ni više nego hiljadu zaposlenih koji su, kako je opominjala Elen Vajt, svoj poziv počeli da smatraju nečim samo malo većim od načina za zarađivanje novca. Za jednu crkvu zasnovanu na ličnoj službi, ovo je bila opasnost u čijem opisu bi se teško moglo preterati. To je značilo da je, praktično, jedna od osnovnih komponenti crkve bila u raspadu.

Tokom više godina iz bolnice Batl Krik dolazili su uznemiravajući predznaci, nagoveštaji koji su upućivali na to da ova velika institucija zapravo može izmaći upravi i kontroli crkve. Kelog je u to vreme već bio pokazao svoje boje. Još 1895. godine osnovao je Američki medicinsko-misionarski koledž i počeo da se odvajanja od crkve. „Ovo nije nikakva sektaška škola“, izjavio je, pa se tamo neće predavati „sektaške doktrine“.²

Bolnica je u to vreme bila najjača sila u crkvi, što je značilo, da ako Adventistička crkva želi

* Dajm tabernakl = Dime tabernacle, bila je u to vreme najveća adventistička crkva u svetu (3.400 mesta), sagrađena dobrovoljnim priložima vernika, koji su svojevremeno bili pozvani da daju novčiće od po 10 centi (engleski dime = dajm) za gradnju.

¹ Milton Hook: *Flames Over Battle Creek*, p. 98

² *Medical Missionary*, Okt.1895

da osigura budućnost svoje najveće ustanove, pre ili kasnije će morati da pregovara sa Džonom Harvijem Kelogom.

Kelog je bio onizak, energičan čovek, koji je u svojim poznijim godinama špartao po Batl Kriku u belom odelu i gamašnjama i koji je, kako je zapisano, vozeći se biciklom na posao, često diktirao poslovnu poštu zadihanom sekretaru, koji je trčao uz njega. On je bio kompleksna i fascinantna ličnost, prirodno obdaren za medicinu, sa zastrašujućom snagom govora; čovek koji je umeo da plače dok je pred jednom grupom na bogoslužnju čitao pismo od Elen Vajt, a koji ju je kasnije optužio da se bavi plagijatima - čovek koji je, kako se činilo, mogao da učini sve osim da se odupre iskušenju da bolnicu Batl Krik i celokupnu zdravstvenu vest povede jednim tajanstvenim putem, zacrtanim samo u njegovoj glavi. Sestra Vajt se godinama dopisivala s doktorom, moleći ga da se zaustavi u svojim ambicioznim planovima u Batl Kriku i da višak novčanih sredstava pošalje u svetsko polje, posebno u poduhvate** koji su se u Australiji borili za opstanak, gde je delo zbog nedostatka sredstava bilo očajno zaostalo. Kao odgovor od njega, dobijala je čudne izjave kako, shodno svojim statutima, bolnica svoj novac ne može da šalje u područja van Mičigena. Argument je bio rafiniran, na prvi pogled uverljiv za nekoga ko nije poznao mogućnosti zakonskih manipulacija u svemu tome. Za Elen Vajt je to bilo potpuno providno, jer je ona, možda, gledala stvari očima proroka: videla je drvetom obložene kancelarije pravnih savetnika, oči koje su lukavim pogledom letele po dokumentima, jednog vatrenog malog čoveka u belom odelu koji je mirno sedeo, glave blago zabačene unazad, tiho dobjući prstima po naslonu fotelje, dok su pravници radili za njega. „Videla sam stvari koje su mi ispunile dušu teškim bolom“, pisala je 1898. godine. „Videla sam ljude, ruku pod ruku sa pravnicima, u čijem društvu Boga nije bilo... Naloženo mi je da takvima kažem: Vi se ne krećete pod nadahnućem Božjeg Duha.“³

Fascinantan je trenutak ove njene izjave. Kelog je, naime, upravo bio vešto izmenio korporativnu organizaciju bolnice tako da je bilo omogućeno da se jednoga dana, prostim glasanjem, izdvoji iz crkve. Godine 1897, istekao je 30-godišnji ugovor o zakupu i, shodno zakonu savezne države Mičigen, korporacija je morala da se raspusti, da se prodaju akcije i da se osnuje novo društvo. Ako je neko želeo da uvede promene, ovo je nedvosmisleno bila zlatna prilika, a Kelog je nije ispuštio.

Prvog jula 1898. godine okupili su se advokat S. S. Hurlbert (Hurlburt) i jedna mala družina zainteresovanih ljudi u zgradi suda u mestu Maršal (Marshall) u Mičigenu, gde su akcije bolnice bile prodane toj grupi koju je predvodio Kelog. Odmah zatim oni su osnovali novu korporaciju, izglasali statute i počeli da izdaju akcije. To se moralo učiniti da bi bolnica mogla dalje da postoji, a Generalna konferencija se složila sa pravnim koracima ovog posla. Površno gledano, činilo se kao da se nije dogodilo ništa osim običnih formalnosti; ali oni koji su odvojili truda da pažljivo prouče nove statute, videli su otvorene mogućnosti za zloslutne promene. Vlasništvo nad akcijama, koje su nekada bile ograničene na adventiste, sada je bilo dostupno bilo kome ko je bio voljan da potpiše dokument, kojim se obavezuje da će bolnica biti „necrkvena, nesektaška, humanitarna i filantropska“. Za one koji su se suprotstavljali tako opširnim formulacijama Kelog je imao spreman odgovor: bila je to samo formalnost, kako bi korporacija mogla da uživa „prednosti državnih statuta“.⁴ (Do godine 1906. čeljusti ove klopke postaće više nego vidljive. Doktor, koji je bio pred svojim raskidom sa crkvom, izjaviće kako korporativni ugovor zabranjuje sve aktivnosti sektaškog ili konfesionalnog karaktera, saopštavajući crkvi bez dlake na jeziku šta je ostalo od njenog velikog sna na obali reke Kalamazu: „Crkva nije vlasnik imanja i nikada to neće ni biti, jer ono pripada

** Misionarski projekti Crkve u svetskom polju.

³ EGW, Spec.T. A, No.11, p. 21

⁴ Medical Missionary Conference Bulletin, May 1899

javnosti.“)⁵

A sada, kao najnovije, dr Kelog iznosi novu ideju, dalekosežniju od svega što je do tada smislio. Jednostavno rečeno, predložio je da svaka bolnica pod okriljem Crkve u Americi, bez obzira gde se nalazi, bude u potpunosti pod kontrolom i upravom Batl Krika. „Kako bismo naše različite bolnice povezali ujedno, Medicinsko-misionski odbor je sačinio ovaj plan“, kasnije će govoriti dr Kelog, „tako da, umesto da se osniva potpuno nezavisna korporacija na mestu gde se otvara bolnica... osnovaće se samo podružna društva“, koja će biti nerazdvojivo povezana s Batl Krikom.⁶

Bila je to ideja kojoj su se Elen Vajt i crkvene vođe žestoko suprotstavili, ali tokom narednih meseci će glasovi lojalni Kelogu narasti u pravi hor, pošto je bolnica počela da privlači ljude koji su bili nezadovoljni crkvom. Mnogi među njima bili su daroviti ljudi, s teološkim ili medicinskim obrazovanjem. Neki od njih su ranije putovali i propovedali zajedno sa Elen Vajt. Najmanje jedan među njima bio je pisac pesama, čije su himne nekada izražavale duh adventne vesti. Neki od tih disidenata - finansirani, kako se govorilo, od bogatih novčanih prihoda bolnice - počele da sastavljaju knjigu u kojoj se Elen Vajt optužuje kao varalica. Istaknute ličnosti govoriće sa sve većom smelošću o jednoj velikoj transformaciji Crkve, o nekim novim oblicima organizacije, o novim ciljevima i potpuno novoj misiji. U međuvremenu su, malo po malo ispod površine, pod zaštitom bogatstva Batl Krika i Kelogove moći ubeđivanja, disidenti već žurili ka ciljevima koji su još uvek bili brižljivo prikriveni za sve, osim za oči 72-godišnje žene u Australiji koja je, u snu, posmatrala čudne sastanke i noćne konferencije i čoveka u belom odelu, sa snagom ubeđivanja koja se ljudskim rečima nije mogla objasniti.

Upravo je to problem koji je opterećivao misli Elen Vajt, dok je izlazeće sunce na dan Nove godine grejalo letnje nebo nad Kuranbongom. Snažna ruka zdravstvene misije Crkve, koja je bila tako neophodna za slamanje predrasuda i otvaranje vrata adventnoj vesti, sada se neumoljivo odvaja od celine adventističke misli. Sestra Vajt uzima čist list hartije, podiže pero i reči počinju da teku, upućene predsedniku Generalne konferencije, Džordžu Irvinu (George Irwin): „...Spasi dr Keloga od njega samog. On nema uho za savete koje bi trebalo da sluša.“⁷

Godina hiljadu i devetstota - prilike za završenje Božjeg dela nikada nisu bile sjajnije. Bar ovaj put je svet gotovo potpuno u miru. Od Mejna [savezna država na krajnjem severoistoku SAD-a] do Manile, od Pariza do Šangaja, sa evanđeljem se moglo ići bilo kuda, čak i bez pasoša. Gladni zdravstvene vesti, koju većina nikada ranije nisu čuli, ljudi su težili rekreaciji na svežem vazduhu i vožnja biciklom je postala bolesna opsesija kojom su stižavali svoju nezadovoljenu potrebu za boljim zdravljem. Malobrojni srećnici koji mogu da dođu u Batl Krik, dolaze hiljadama, nesvesni sukoba koji se kuvaju pod površinom, uzbuđeni samo i delimičnim upoznavanjem istine. Anđeli su velikim trudom učinili sve što nebo može da učini da pripreme svet za adventnu vest. Propovedala se veličanstvena vest o poznom daždu, o pobeđi u Isusu Hristu. U Americi je započela diskusija o nacionalnom nedeljnom zakonu. To je bio znak opomene, podignut da podstakne uspavane vernike na novi život. Neshvatljivo je da se jedna ovakva šansa mogla propustiti, a to se ipak dogodilo. Bolnica Batl Krik je na putu napuštanja Crkve, zloupotrebljava novčana sredstva, sa manipulisanom pravnom strukturom organizacije. U izdavačkoj kući Rivju and Herald primaju se svetovni materijali na štampanje. Sadržaji tih materijala su takve prirode da Elen Vajt izražava strah da će čak ljudi koji pripremaju slog za štampu biti u opasnosti. Osnovna teologija crkve stoji pred izazovom neortodoksnih ideja o Božjoj prirodi - ideja koje će, opominjala je, ugroziti takve osnovne

⁵ Medical Missionary, Febr. 1906

⁶ GC Bulletin, Aprl. 18, 1901, pp. 316.317

⁷ EGW Letter 3, 1900

istine kao što je istina o nebeskoj svetinji. U očajnom nastojanju da zaštiti crkvu od opasnosti, gotovo i ne znajući kako, ona upozorava adventističke roditelje da svoju decu nikako ne šalju u Batl Krik, gde bi se mogla „pokvariti, slušajući insinacije i tvrdnje... ubačene sa ciljem da se oslabi poverenje u naše propovednike i našu vest“.⁸

Poslednji trenuci sunca udaljuju se od Božjeg naroda, dok on trguje nekretninama i proširuje bolnicu Batl Krik, planirajući, planirajući, planirajući...

Ubrzo će jedno pismo koje je Elen Vajt pisala polovinom meseca decembra, doći na sto dr Keloga. „Pišem ti, kao što bi majka pisala svome sinu. Pomogla bih ti kad bih mogla... Pošla bih da se vidim s tobom, kad bih mogla... Ako primiš opomene koje ti se upućuju, bićeš sačuvan od velike nevolje.“⁹

Sve je tako spremno. Božji narod, poput Izrailja pod Sinajem, nalazi se samo još nekoliko nedelja puta od Obećane zemlje.

Vreme je da adventna vest pođe kao vatra po strnjici.

Vreme je za neprijateljev protivudar.

Vreme je za otpad nazvan „alfa“.

⁸ Spec. T. B, No. 6, p. 3

⁹ 10 T8, pp. 190.191

Glava 2

„PRIMILI SMO TUŽNU VEST“

Bio je 18. februar 1902. godine. U hladno praskozorje bučno se oglasio požarni alarm kroz od cigle i kamena sagrađene lukove Vatrogasnog doma u Batl Kriku. Svetla su zatreperila; vatrogasci su nespretno zakopčavali mesinganu dugmad na svojim glomaznim dvorednim uniformama, dok su, sprat niže, na konje već bacani amovi. Jedan kočijaš je skočio na sedište vatrogasnih kola, zgrabivši uzde. Velika pumpna kola zatandrakala su po kaldrmi, razbijajući tišinu mračnog zimskog jutra. Bio je utorak, a temelji bolnice Batl Krik već su bili u plamenu.

Na mestu požara osoblje noćne smene uspešno je evakuisalo svih četiri stotine pacijenata, dok se glavna zgrada pretvarala u vatrenu buktinju. Jedan vatrogasac je kasnije prokomentarisao kako su njegovi naponi izgledali beznadežni; voda koju su bacali na oganj, kao da je još rasplamsavala stihiju. Do zore je skoro ceo kompleks zgrada već izgoreo, samo su se još ruševine dimile pod zimskim nebom.

Dr Kelog se upravo vraćao s puta po zapadnoj obali Amerike. Za tragediju je saznao od jednog novinara na železničkoj stanici u Čikagu. Bez oklevanja se dao na posao. Smestivši se u voz za Batl Krik, Kelog je zatražio od svog sekretara da nabavi jedan mali sto, a onda je ostatak svog puta proveo skicirajući planove za novu zgradu.

„Danas smo primili tužnu vest o požaru u kojem je nestala bolnica Batl Krik“, pisala je Elen Vajt dva dana kasnije, ne pokazujući nikakvo iznenađenje. Događaji u Batl Kriku su joj već sedmicama zadavali brigu. Noći su joj bile „vrlo nemirne“ zbog predosećanja dolazeće nesreće, a sada su joj nedostajale reči. „Želela bih da sada nađem mudre reči, ali šta da kažem? Mi smo potreseni zajedno s onima čije je životno delo ugrađeno u tu ustanovu... Potreseni smo zajedno s onima čije je životno delo ugrađeno u tu ustanovu... Sada, u stvari, možemo samo da plaćemo s plaćnima.“¹⁰ Istina, ona je imala spreman savet, ali ju je on doveo u direktan sukob s dr Kelogom: u Batl Kriku ne treba ni po koju cenu ponovo graditi. Naprotiv, treba sagrađiti veći broj manjih bolnica. „Na vođama bolnice Batl Krik počiva svečana odgovornost. Hoće li oni tu graditi novu mamutsku instituciju, ili će izvršiti Božju nameru i podići bolnice u mnogim krajevima?“¹¹

Na to pitanje će vrlo brzo doći odgovor. 17. marta 1901. godine u Batl Kriku se okupila velika grupa crkvenih vođa, radi planiranja šta treba dalje činiti. Kelog je bio tu. Sijao je od oduševljenja, bojeći rečima blistave slike veličanstvenog novog zdanja. Opomene Elen Vajt nisu bile stare ni mesec danac, a već je načinjen plan u kojem su neki od braće videli nešto kao kompromis. Umesto da se ponovo izgrade obe glavne zgrade, trebalo je podići samo jednu i ograničiti je na pet spratova visine i 137 metara dužine. Tek kasnije, prilikom inspekcije temelja, biće otkriveno kako je Kelog velikodušno tumačio sopstvena ograničenja.

To otkriće je, doduše, još bilo stvar budućnosti, a sad je prvo trebalo sačiniti plan za sakupljanje novca za gradnju. A. G. Danijels, predsednik Generalne konferencije, setio se kako je Elen Vajt tek nedavno objavila svoju knjigu Hristove priče, a dobitak od nje trajno namenila adventističkim školama. Taj poduhvat je bio vrlo uspešan, pa je Danijels razmišljao, ne bi li Kelog, koji je po celoj zemlji uživao popularnost kao zdravstveni predavač, mogao da napiše za šire mase pristupačnu knjigu, da bi se tako sakupila sredstva za ponovnu izgradnju bolnice. Kelog je posao

¹⁰ Spec. T B, No. 6, p.5

¹¹ Ibid., p. 9

prihvatio s velikim zadovoljstvom. Bio je plodan pisac, koji je diktirao - putujući vozom, sa bicikla, pa čak i iz kade - sekretaru koji je, čini se, dobro obavljao svoj posao, uprkos uslova rada koji su mogli da ga dekoncentrišu. Kelog je oduševljeno prihvatio zadatak i u rekordno vreme završio rukopis nove knjige, a onda otputovao na duži letnji odmor u Evropu.

Kocka je dakle bila bačena. Bolnica Batl Krik će, uprkos opomena Elen Vajt, biti sagrađena, a braća će uskoro shvatiti da su uvučeni u igru u kojoj su ulozi visoki, a pravila tajanstvena. Prilikom posete gradilištu jednoga dana u rano leto, neko je otkrio vrlo zanimljiv podatak: temelji su za čitavih 30 metara bili duži od onoga kako je obećao dr Kelog, a sada se ispostavilo i da će nekoliko velikih krila formirati polukrug u pozadini zgrade. Elen Vajt je, 1904. godine, sažela situaciju bolno tužnim rečima: „Kad je Gospod uklonio s puta veliku bolnicu u Batl Kriku, On nije planirao da se ona tamo ikada ponovo podigne... Da su za tu opomenu uši bile otvorene, danas ne bi ni postojala teška bremena u vezi s bolnicom Batl Krik. Te odgovornosti su zastrašujuće opterećenje.“¹²

„Zastrašujuće opterećenje“ o kojem je ona govorila bilo je, svakako, finansijskog karaktera. Kelog je ponovo gradio u velikom stilu i time daleko prevazilazio i najsmelije pretpostavke braće, te je sve počelo da biva skupo. Građevina u ulici Vašington pretvarala se u masivnu građevinu u stilu italijanske renesanse, sposobnu da primi preko hiljadu pacijenata - nešto oko deset puta više od onoga što je sestra Vajt prikazala kao idealno. Bilo je tu 20.000 m² blistavih hodnika, s istim mermernim ukrasima, koje su ugradili isti vešti italijanski majstori koji su vodili izradu veličanstvenog mozaika u Kongresnoj biblioteci (SAD), pa se činilo da se ni na čemu neće štedeti, kako bi ti prostori postali „najpotpunija, najbolje opremljena i najsavršenija ustanova takve vrste u svetu“.¹³ Finansijski teret koji je kroz takve planove natovaren Crkvi, ubrzo je počeo da stvara vrtoglavicu.

Međutim, stvarna kriza kojoj se Crkva približavala - kriza tako strašna da se Elen Vajt otvoreno pitala - hoće li je preživeti - okretala se oko nečeg mnogo vrednijeg od novca. Samo malo njih je uočilo opasnost, iako je ona već bila tu. Skriveni u novoj knjizi dr Keloga, nalazili su se svi elementi doktrinalne krize, kakvu crkva do tada nije doživela.

Već nekoliko godina je Kelog iznosio prilično čudnovate tvrdnje u vezi s Božjom prirodom. „Bog je u meni“, rekao je na jednoj sednici Generalne konferencije, „pa zato sve što ja činim je Božja sila; svaki pojedini postupak je Božje stvaralačko delo.“¹⁴ Zaista fascinantna ideja, koja kao da je velikom merom približila Božanstvo čoveku. Ona je vrlo brzo snažno privukla interesovanje dela najpoznatijih mislilaca Crkve. Kelogova tvrdnja da je vazduh koji udišemo - sredstvo kojim Bog fizički šalje svog Svetoga Duha u naše živote, da je sunčeva svetlost zapravo Njegova vidljiva „šekina“ - imala je svoju vrlo specifičnu privlačnost. Tako su čak i vrlo učenici umovi prihvatili taj novi koncept, paleći se na vatri Kelogovog „evanđeoskog“ oduševljenja. Takva shvatanja kao da su poprimila još uverljiviju snagu na šifovima [otisak sloga za prvu korekturu u štampariji, pri.prev.] njegove nove knjige, koju je odlučio da naslovi imenom Živi hram (The Living Temple). Po njegovim uveravanjima, u ljudskom telu se nalazila „sila koja gradi, koja stvara - nalazi se sam Bog, božanska Prisutnost u Njegovom hramu.“¹⁵

Malo ih je bilo koji su shvatili da bi ta ideja nekoga mogla potpuno da udalji od hrišćanstva, vodeći ga u sferu verskog misticismizma u kojem zapravo nije bilo mesta za Božansko Biće ili za mesto zvano Nebo. Jedan od ljudi koji su uočili tu opasnost bio je Viljem Spajser (William Spicer), misionar koji se tek nedavno bio vratio iz Indije, a sada radio kao službenik Generalne konferencije.

¹² Ibid., p. 26

¹³ The Tabble Creek Sanitarium Food Idea, Vol. I, No. 1, 15.11.1902

¹⁴ GC Bulletin, II Quarter, 1901, p. 497

¹⁵ J.H. Kellogg, The Living Temple, p. 52

On je u Kelogovoj novoj teologiji smesta prepoznao iste ideje kao one koje je video u hinduizmu. Onako uznemiren, Spajser se uputio Kelogu da sve to raščisti u jednom ličnom razgovoru. Njih dvojica su seli na verandu ogromne kuće od dvadeset sedam soba, koju je Kelog zvao rezidencijom, dok se Spajser na sopstveno iznenađenje „odjednom našao usred diskusije o nekim najkontroverznijim pitanjima.“

„Gde je Bog?“ pitao je Kelog.

„Na nebu“, odgovorio bi Spajser. „Biblija opisuje Božji presto na nebu i sva nebeska bića koja izvršavaju Njegovu volju.“

Kelog, kome je tada bio 50 godina i koji je 13 godina bio stariji od Spajsera, učinio je širok pokret rukom prema travnjaku, govoreći kako se Bog nalazi u travi, u drveću, biljkama, u svemu što ih okružuje.

„Gde je nebo“, upitao je.

„U središtu svemira“, odgovorio je Spajser. „Gde je to tačno, ne može se reći.“

„Nebo je tamo gde je Bog, a Bog je svuda“, „poklopio“ ga je Kelog. Spajser je otišao s razgovora ošamućen, shvativši da je ugledao vrh nečega što je veće od bilo čega što je iko zamišljao - nečega što bi moglo da uzdrma crkvu. „U ovakvoj šemi nije bilo mesta za anđele koji se kreću između neba i zemlje... Čišćenje svetinje... nije bilo nešto na dalekom nebu.“ Srce je bilo ta „svetinja koju treba očistiti“.¹⁶

Viljem Spajser se suočio sa prvim vetrovima oluje. On je vrlo precizno tumačio njihovo strašno značenje. U leto 1902. godine, dok je svet bio spreman za objavljivanje treće anđeoske vesti i dok su poslednji trenuci za misionarski rad u miru oticali kroz peščani sat vremena, iznenada se nad jednim od osnovnih stubova adventističke vere nadvila ogromna opasnost. Na način kako ni sam nije potpuno razumeo, Kelog je žestoko napao sam temelj na kojem počiva adventistička vera. On je, s početka verovatno nesvesno, napao doktrinu o nebeskoj svetinji.

Shvatanje da se na nebu, 1844. godine, zbio jedan veliki događaj, nalazilo se uvek u samom središtu doktrine crkve Adventista sedmoga dana. To verovanje adventisti su temeljili na svom razumevanju proročanstava iz Danilove 8. i 9. glave, u kojima period od 2300 godina proročkog vremena počinje sa izdavanjem proglasa jednog persijskog vladara, a završava se u jesen 1844. godine. U sumornu jesen te godine adventisti su, istražujući proročanstva uvek iznova, nastojali da razumeju zašto Hristos nije došao onako kako su prorekli propovednici Milerovog pokreta. Njihova naknadna istraživanja dovela su ih ka novom shvatanju Danilove proročke knjige i ka teologiji koja nikada do tada nije bila tako shvaćena u hrišćanskom svetu. Duboko proučavanje uz istrajnu molitvu dovelo ih je do zaključka da je oktobra 1844. godine Hristos ušao u svetinju nad svetinjama - u drugo odeljenje velikog nebeskog Svetilišta - čija je odslika nekada bio drevni jevrejski hram. On je tamo otpočeo završnu fazu, koja predstavlja vrhunac otkupljenja ljudskog roda. U najsvetijem od svih ambijenata, On je počeo da ispituje živote svih ljudi koji su ikada u Njegovo ime zatražili spasenje.

Bila je to svečana ideja, čak i ako bi neko razmišljao samo o sudu nad onima koji su već umrli. Međutim, adventisti su uočili jednu još uzbudljiviju misao: u nekom trenutku, verovatno dovoljno brzo, da se s time suoči i generacija koja je živela u 1844. godini, Hristov istražni sud bi, od mrtvih, prešao na one koji još žive. Kad se taj posao završi, nastupiće poslednji akt koji će biti od katastrofalnog značenja za ljudski rod. Hristos će ostaviti kadionicu, sud koji simboliše njegovu službu milosti za čoveka i izgovoriće reči koje nalazimo u Otkrivenju 22.11: „Ko je pogan, neka se još pogani... ko je svet, neka se još sveti.“ Vreme milosti za čoveka, za koje se obično smatra da se

¹⁶ See EGW Estate Document File 15C, Nj.A. Spicer: „How the Spirit of Prophecy Met a Crisis“, p. 21

završava smrću, završilo bi se, za jednu čitavu generaciju ljudi još za njihova života. U adventnom pokretu sve je upućivalo na taj događaj, upozoravalo na njega i pozivalo ljude da se za njega pripreme. Adventna vest iz 1844. godine bila je poziv koji je razbudio ljude, poziv koji je bio posebno određen da uzdrma svetovnu sigurnost i da ljude pripremi za susret s Gospodom. I ko nije bio spreman da se odrekne svega, žrtvujući sve ono što što je u ljudskim očima izgledalo važno, osetio je ovakvo saznanje kao nešto krajnje neprijatno.

Adventistička doktrina o svetinji postala je predmet napada gotovo od trenutka svog nastanka. Neki teolozi su joj se podsmevali, prikazujući je kao proziran pokušaj da se odvрати pažnja od činjenice da Hristos nije ponovo došao 1844. godine. Drugi su je, možda i nehotično, napadali na prikrivenije načine. Shvatiti da će tvoj i moj život uskoro možda doći pod lupu Božjeg završnog suda, bilo je strahovit izazov. Napadi su dolazili sa svih strana, napadi tako uporni i žestoki, da je Elen Vajt na kraju rekla kako je „u poslednjih pedeset godina na nas vršen pritisak sa svakom vrstom lažne nauke, ne bi li se zamaglilo naše mišljenje po pitanju onoga što uči Reč - naročito u pogledu Hristove službe u nebeskoj svetinji i nebeske vesti za ove poslednje dane, onako kako su je objavili anđeli u četrnaestom poglavlju Otkrivenja.“¹⁷ I onda je uzviknula: „Bože, sačuvaj da brbljanje iz ljudskih usta umanji verovanje našeg naroda u istinu o postojanju svetinje na nebu i da je kopija te svetinje jednom bila izgrađena na ovoj zemlji.“¹⁸

Svakako najglasnije „brbljanje“, kako je Elen Vajt odlučila da to nazove, došlo je od uglednog adventističkog propovednika D. M. Kenrajta (Canright), koji je godinama „flertovao“ s pitanjima i sumnjama, prihvativši antiadventistička učenja. Na kraju je potpuno napustio crkvu, da bi posle toga napade na svoju raniju veru učinio svojim životnim zadatkom. Godine 1889. objavio je knjigu pod naslovom *Odrekao sam se adventizma* (Seventh-day Adventism Renounced), u kojoj je tvrdio da „Adventisti sedmoga dana iskrivljuju sve tako da odgovara njihovom shvatanju svetinje... Ali ako oni u tome nisu u pravu, ruši se njihova celokupna teorija.“¹⁹ Rekavši ovo, njegov sledeći potez bio je napad na Elen Vajt, da bi zatim došli na red subota, zakon i stanje mrtvih. Negde pred kraj njegove knjige od 418 strana, Kenrajt dolazi do zaključka: „Sistem Adventista sedmog dana temelji se na nekim neproverenim teorijama jednog neobrazovanog starog zemljoradnika iz njegovih poslednjih dana i sanjarenjima jedne krajnje neobrazovane, nenačitane, bolešljive i razdražljive devojke.“²⁰ Ali Kenrajtova kratka slava brzo je potamnела, pa mu nije ostalo ništa drugo, do samih sećanja na nešto što je moglo biti. Godine 1919. dok su se senke njegove poslednje bolesti već nadvile nad njega, poslao je svoj poslednji poziv bratu, izdigavši se iznad sumraka u koji je sve više tonuo: „Džesper, drži se vesti. Ja sam je napustio i znam da umirem kao izgubljen čovek.“²¹

Odlučivši da izvrši frontalni napad na istinu o svetinji, Kenrajt je tvrdio da su adventisti pogrešno tumačili tekst iz Danila 8,14 i da su tekst zabunom povezali s tekstom u 3. Mojsijevoj 16, u kojem se opisuje jevrejski Dan pomirenja. Hristos je prilikom svog uznesenja otišao direktno u Svetinju nad svetinjama, tvrdio je Kenrajt, pa je prema tome pogrešno i što adventisti toliko stavljaju težište na čišćenje svetinje od 1844. godine. Bio je to, ponoviću, direktan napad na osnovne tačke verovanja crkve; čitaocu nije bio potreban poseban dar da bi, čitajući, zaključio Kenrajtovo neslaganje s adventističkim verovanjem.

Ali najnoviji napad na učenje o svetinji, koji je dolazio od Džona Harvija Keloga (John

¹⁷ EGW Manuscript 44, 1905

¹⁸ EGW Lettrer 233, 1904

¹⁹ D.M. Canright, *Seventh-day Adventism Renounced*, p. 117

²⁰ Ibid., p. 413

²¹ Document File 351, letter dated 5.7.1970

Harvey Kellogg) 1902. godine bio je sve drugo, samo ne očigledan. On je vodio kroz jedan niz prividno logičnih koraka, od kojih je svaki sledeći bio na neki način prikriven, tako da je bilo moguće da se u trenutku kada otkrijete da nešto nije u redu, već nalazite prilično daleko od adventističke vere. Mnogi koji su čeznuli za boljim upoznavanjem Boga, nalazili su novu sigurnost ako su mogli da ga vide u svetlosti sunca, da ga osete u vazduhu koji udišu i da veruju da se On nalazi u svakom činu života. Međutim, ako bi se neko potrudio da o tome razmisli, iskrsla bi pitanja na koja je bilo teško odgovoriti u okviru tradicionalne adventističke vere - pitanja sa kojima se već bio suočio Viljem Spajser na verandi Kelogove kuće. Ako je Bog svuda, i ako je nebo tamo gde je Bog, onda i nebo mora biti svuda. Ako je to tako, gde je, zapravo, svetinja? Kelog je već imao odgovor: nalazio se u naslovu njegove nove knjige Živi hram (The Living Temple). Božja svetinja nalazila se u ljudskom telu - jedan logičan korak koji je prisiljavao na odbacivanje događaja iz 1844. godine, jer se nisu uklapali u „novo videlo“. Godina 1844. mogla je, u najboljem slučaju, biti objašnjena samo kao istorijski podatak, usputna stanica na putu adventizma ka zrelosti.

Bila je to fino izatkana zabluda koju čak ni sam doktor nije do kraja prozreo, a ipak su je uočile neke vođe Crkve. Tako je nastalo pitanje koje je sada počelo da kruži po Batl Kriku: treba li Kelogovu knjigu uopšte štampati? To nije bio jednostavan problem. Na izmaku 1902. godine, skupa gradnja bolnice pretila je finansijskom krizom najvećih razmera. Iz finansijskih razloga bilo je više nego nužno da se Kelogova knjiga štampa i proda. Osim toga, u krugu Batl Krika postojao je poveliki broj ljudi koji u knjizi nisu videli baš ništa pogrešno i koji su doktorovu teologiju prihvatili s velikim oduševljenjem. Odbor Generalne konferencije okupio se u jesen 1902. godine, u burnoj atmosferi, radi odlučivanja o izdavanju naloga za štampanje knjige direktoru Rivju and Herald.

Članovima odbora nije bilo lako da donesu odluku zbog izveštaja komisije koja je bila imenovana za proveru rukopisa i procenu da li knjigu treba štampati ili odbaciti. Većina članova komisije nije videla „nijedan razlog zašto je ne bi trebalo preporučiti“.²² Izveštaj su potpisale ličnosti kao što je bio A. T. Džouns (Jones), koji je ranije putovao i propovedao zajedno sa Elen Vajt u godinama posle 1888. Samo je dvoje od pet članova komisije glasalo protiv knjige.

A onda se zbio jedan od onih neobičnih događaja, koji zauvek skreću tok istorije, menjajući odnose među ljudima i ustanovama. Jesenja sednica Generalne konferencije 1902. godine prihvatila je predlog manjine. Knjiga neće biti štampana, a crkva će se jednostavno uzdati u Gospoda za novac za novu bolnicu.

Po svim adventističkim normama i običajima ovo bi trebalo da predstavlja kraj priče. Ali 1902. godine je dr Džon Kelog otišao tako daleko, da mu praktično nije bilo povratka. Tokom više godina on je odbacivao one poruke od Elen Vajt koje su se kosile s njegovim planovima, obično uz izgovor da je ona, navodno, postupala na temelju pogrešnih informacija dobijenih od njegovih neprijatelja, te su njena svedočanstva upućena njemu bila zabluda. Doktor se sada suočio s direktnim izazovom od strane crkvene organizacije, pa je morao da donese odluku. Vrlo brzo se mašio za jednu alternativu: zar štamparija Rivju and Herald nije primala i porudžbine za štampu spolja? Tako je u ulicu Vašington, u Adventističku centralnu izdavačku kuću, otišao nalog: štampati 5.000 primeraka knjige Živi hram, a račun ispostaviti J. H. Kelogu.(!)

Nalog je bio prihvaćen. Slog je za slučaj da crkva prihvati knjigu već stajao spreman, ploče su bile pripremljene za štampu. U hali za štampanje stajali su visoko naslagani štosovi hartije, spremni da ih proguta velika štamparska parna mašina. S druge strane, u jednoj tihoj dolini u Kaliforniji, Elen Vajt je otišla na spavanje uznemirena predosećanjem koje joj je bilo više nego jasno. „U noćnoj viziji videla sam anđela kako stoji sa ognjenim mačem, ispruženim nad Batl

²² Document File 15C, Spicer, „How the Spirit of Prophecy Met a Crisis“, p. 29

Krikom.“²³

Sati Rivju and Heralda bili su izbrojani.

²³ T8, 97

Glava 3

„OGNJENI MAČ“

Artur Danijels (Arthur G. Daniells), 44-godišnji predsjednik Generalne konferencije, radio je do kasno u noć 30. decembra 1902. godine. Tokom kratkotrajne pauze koju je načinio, najpre je pričao sa svojim mladim administrativnim pomoćnikom a onda i sa I.H. Ivensom (Evans), generalnim direktorom izdavačke kuće Rivju and Herald. Veče je bilo prijatno toplo, kakve su inače bile zime u Mičigenu, bez snega i tihe, pa je razgovor dvojice vođa mogao biti opušten i u atmosferi zastupanja istih pogleda. Rivju, najveća i najsavremenija izdavačka kuća u državi Mičigen, izuzetno je dobro poslovala. Stara godina donela je zavidan profit, a i nova je obećavala da će biti isto tako uspešna.

Dva bloka zgrada uz ulicu Vašington zvono crkve „Dajm Tabernakl“ označilo je početak molitvenog časa, pa je Danijels verovatno pogledao u svoj časovnik i video da je bilo pola osam uveče. Ako je bilo tako, onda je to bio poslednji rutinski postupak koji je Danijels učinio te noći. Nekoliko sekundi kasnije svetla su se pogasila, a na drugoj strani ulice zasvetlela je sablasna buktinja. Za nekog ko je doživeo požar bolnice, bilo je nedvosmisleno jasno: glavna zgrada izdavačke kuće Rivju and Herald bila je u plamenu!

Dok su Danijels i Ivans došli do ulice, cela štamparska hala je već plamtela. Prizor je bio zastrašujući, prekidan povremenim eksplozijama koje su se čule kad bi u pregrejanim kancelarijama eksplodirali prozori. Posmatrač spolja mogao je da čuje zvuk propadanja teških štamparskih mašina, u trenutku rušenja drugog sprata zgrade. Za samo jedan sat nestalo je izdavačke kuće Rivju and Herald. Ostala je velika gomila drvenog uglja i razasute cigle, među kojima su ležale adventističke štamparske mašine, sa istopljenim pločama Kelogovog *Živog hrama*.

Ničega više nije bilo. U toku jedne strašne godine u dimu su nestale dve najveće ustanove adventističke Crkve, dok je komandant vatrogarne brigade Batl Krika, gospodin Viks (Weeks), sazeo mišljenje svih svojih kolega: „Čudno je to s tim vašim adventističkim požarima, jer se vođa za gašenje ponaša kao da je benzin.“²⁴ Nedeljama je nad Batl Krikom visio jedan sablasni podsetnik, ne dozvoljavajući zaborav onoga što se dogodilo. U požaru je vatrom bila zahvaćena i ogromna količina uglja. Ugalj je goreo neprekidno sve do februara, stvarajući stub dima koji je nemo podsećao na upozorenje Elen Vajt: „Ako ne bude bilo reformacije, nesreća će stići izdavačku kuću, a svet će znati razlog.“²⁵ To se, eto, dogodilo, pa je poruka nedeljama stajala napisana na mičigenskom nebu.

„Tokom mnogo godina nosila sam teško breme za naše ustanove“, pisala je Elen Vajt po prijemu tužnog telegrama. „Ponekad sam pomišljala da više neću odlaziti na velike skupove našeg naroda, pošto se čini da moje poruke, kad se okupljanje završi, ostavljaju veoma mali utisak na umove naše vodeće braće.“ Prilično utučena, govorila je o tome kako je takve skupove napuštala „pritisnuta kao kola pod snopovima žita“.²⁶ Dimna poruka nad Batl Krikom svela se na jedno vrlo jednostavno pitanje: da li će Božji narod slediti uputstva koja mu je prenela Gospodnja sluškinja, čak i ako bi to značilo odricanje od svojih planova i želja?

Džon Harvi Kelog je stajao neposredno pred davanjem definitivnog odgovora upravo na ovo

²⁴ Quoted in a letter from B.P. Fairchild to A.L. White, 4.12.1965

²⁵ T8, 96

²⁶ Spec. T. B, No. 6, p. 56

pitanje. Elen Vajt ga je u mnogo navrata opominjala, skrećući mu pažnju da će njegove nove teološke ideje i njega i sve one koji pođu za njim odvesti na pogubno tle. Crkvena organizacija je odbila da štampa njegov rukopis, a on je nastavio sa pripremama na svoju ruku, dok je od izdavačke kuće ostalo još samo zgarište pod stubom dima od uglja, koji zagađuje zimsko nebo. Svako razuman bi zaključio da je u ovome bila poruka za dr Keloga. A on se upravo sada spremao da demonstrira snagu volje, koja ga je, jednom odbacivši istinu, vodila sve dalje od nje. Jedan od njegovih prvih poteza posle požara bio je da svoj rukopis odnese na štampanje drugom izdavaču.

Kellog se dakle upustio u direktan sukob sa vođstvom crkve, pa je ubrzo postalo jasno da se u igri verovatno radi o većem ulogu nego što je samo štampanje jedne knjige - da se on zapravo trudi da preuzme kormilo Generalne konferencije.

Crkva adventista sedmog dana bila je organizovana po demokratskom sistemu. Mesne crkve su svoje službenike birale većinskim glasanjem. U određenim razmacima crkve su birale i svoje delegate koji će ih predstavljati na izborima za oblasne službenike i odbore. Crkvene oblasti su, sa svoje strane, slale delegate na izbore za unijske službenike i odbore. Isto tako, u određenim razmacima, i Generalna konferencija je održavala svoju redovnu sednicu, na kojoj je korišćen isti demokratski proces prilikom biranja vođstva crkve u svetu.

Bio je to praktičan sistem, sličan onome kojim se koriste demokratske vlade širom sveta, ali je u njemu i bilo jedno zajedničko slabo mesto: sistem nije bio imun na manipulacije od strane onih koji su bili politički vešti i dobro organizovani. Na taj način bi jedna vešto organizovana lokalna grupa adventista na izborni sabor oblasti mogla da pošalje delegate koji neće stvarno zastupati način mišljenja crkve kao celine, nego će tako vešto naglašavati neku određenu teološku tačku gledišta, da će, ako bude moguće, izvršiti značajan uticaj na pravac neke velike crkvene oblasti. Tako postoji dovoljno indikacija da je 1903. godine Džon Harvi Kelog počeo da ostvaruje upravo taj šablon rezonovanja. U Batl Kriku su počeli da se odvijaju zamršeni sukobi. Klike okupljene oko bolnice, počele su borbu za vlast nad velikom crkvom „Dajm tabernakl“ u Batl Kriku. Glasine su stale da kruže; stara prijateljstva su se kidala. Crkva „Dajm tabernakl“ počela je da pokazuje klasične simptome problematične crkve.

U međuvremenu su se množili nagoveštaji da Kelog pokušava i da obori vođstvo Generalne konferencije. U vremenu od 1901. do 1903. godine nije bilo zvaničnog predsednika Generalne konferencije, nego je, umesto toga, postojao odbor 25-orice koji su između sebe birali „predsedavajućeg“. U idealnim uslovima ovaj vid organizacije mogao je dovoljno dobro da funkcionise, ali je sadržavao jednu slabu tačku koju je odmah mogao da uoči neko ko je imao političku veštinu i malo samoljublja. Naime, vođu Crkve u svetu više nije birala i davala mandat Generalna konferencija, sakupljena na svom javnom zasedanju, već ostalih 24-tvorica. Ko pridobije na svoju stranu 13-oricu, mogao je po svom nahođenju da postavi koga hoće za predsednika.

Kellog nije bio poznat kao čovek koji bi propuštao takve prilike, pa tako ni 1902. ni 1903. godina nisu bile izuzetak. On je započeo intenzivna mešetarenja da bi uklonio A.G. Danijelsa sa kormila Generalne konferencije. Iako njegov plan na kraju nije uspeo, doktor je okupio oko sebe koaliciju moćnih, retorički sposobnih ljudi koji su bezrezervno podržali njegovu teologiju i izrazili mišljenje da po crkvi treba naširoko rasprostraniti njegova gledišta. Bili su to „ljudi od ugleda“, kako ih je kasnije opisao Danijels - propovednici, lekari i predavači, koji su „otvoreno stali na stranu knjige i njenih gledišta“.²⁷ I, kad je došlo leto, Danijels i Elen Vajt su iznenađeno ustanovili da je ta grupa jakih i uticajnih ličnosti na najboljem putu da zadobije za sebe upravo one koje crkva ne sme da izgubi - njenu omladinu.

²⁷ A.G. Daniells, *The Abiding Gift of Prophecy*, p. 336

Za ljude koji su težili ka ukidanju postojećeg stanja i preokretu, mlade osobe su oduvek bile naročito atraktivan cilj koji mnogo obećava. Jer ako promena ne uspe u prvom naletu, ostajala je uvek nada da fasciniranost omladine novim i nekonvencionalnim idejama dovede do izrastanja jedne odlučnije „sledeće generacije“, koja bi bila rezonantnija za njihove planove. (Takva taktika je upravo postajala vidljiva u Istočnoj Evropi, gde su snage angažovane za realizaciju političkih promena pokušale, ali bez uspeha, da promene sistem, otpočevši stoga agresivnu kampanju uticanja na mlade; vreme je tek trebalo da pokaže kako će njihova tehnika biti uspešna.) Elen Vajt je bila više nego svesna snage kojom bi mladi mogli da doprinesu crkvi; ona je setno govorila o velikoj „vojsci“ mladih, koja bi nosila evanđelje „celome svetu“²⁸, ali je i trenutno uočila opasnost, kad je postalo jasno da Kelogove snage počinju da se okreću mladima s velikim interesovanjem.

Prvi nagoveštaj te taktike pokazao se kad je Kelogova knjiga izašla iz štampe. Živi hram je odmah svuda reklamiran velikim rečima i poslat svim oblastima upravo u vreme sezone letnjih „sastanaka pod šatorima“, a onda su učinjeni i „energični naponi“ da se mladi uključe u širenje i prodaju knjige.²⁹ Pastor Danijels je uz veliku zabrinutost pratio zbivanja. „Video sam kako je među stotinama mladih u našim vodećim ustanovama posejano seme“, kako je rekao, nešto za šta „čvrsto veruje da će doneti rezultate koji će slomiti srce stotinama naše braće i sestra“.³⁰

Kelog je mlade koristio i na jedan politički način. Novembra 1903. godine Elen Vajt je pisala pastoru S.N. Heskeli (Haskell), upozoravajući ga na činjenicu da se učenici i studenti pozivaju na uključivanje u akciju pisanja pisama, s ciljem da se stvori efekat političkog pritiska koji bi služio svrhama bolnice. „U bolnici Batl Krik rukovodioci su podsticali studente i pomoćnike da pišu svojim roditeljima i prijateljima o divnim stvarima koje se odigravaju u toj ustanovi“, ali je dodala da joj je otkriveno kako su te stvari mogle da budu sve drugo, samo ne divne.³¹ Ona je bila u stalnoj brizi oko mladih studenata pri bolnici, koji su iz usta profesora koje su poštovali slušali novu teologiju. Opasnosti su bile tako velike, da je ona otvoreno opominjala roditelje da svoju decu ne šalju u Batl Krik. Unazad, godine 1901. u znak odgovora na njena strahovanja, koledž je bio zatvoren, i preseljen u nove prostore u Berajen Springsu (Berrien Springs). Ostala je samo nastava medicinskih predmeta koja se održavala u samoj bolnici. Ugovor o zakupu prostorija za koledž Batl Krik, međutim, nije bio istekao, čime je ostala teoretska mogućnost da se „kampus“ ponovo otvori u bilo koje vreme, ako se to poželi. Tako, kako je sada bitka dobijala na žestini, Kelog se poslužio tom mogućnošću kao načinom da se približi mladima iz crkve. Štampane su privlačne brošure, najavljujući ponovno otvaranje koledža Batl Krik (po njegovoj tvrdnji to je bila neophodnost, zbog nekih detalja vezanih za zvanično priznavanje medicinske škole). Čitave ekipe ljudi krenuli su u crkve radi vrbovanja mladih. Stvoreni su grandiozni planovi za novu ustanovu; mladima se pričalo o „velikim prednostima školovanja u ponovno otvorenom koledžu Batl Krik“.³² Ovo je bio izazov koji je vrlo uplašio Elen Vajt, i naterao je da preuzme inicijativu.

„Kako bismo uopšte mogli pristati da cvet naše mladosti bude pozvan u Batl Krik radi sticanja obrazovanja, ako je Bog slao opomenu za opomenom da ne idu tamo“, zavapila je. Neki od nastavnog osoblja „ne shvataju stvarne temelje naše vere... Bože sačuvaj, da izgovorim i jednu reč kojom bih ohrabrila naše mlade da pođu u mesto u kojem će se pokvariti pod uticajem pogrešnih teorija i laži o svedočanstvima, o radu i karakteru Božjih slugu“.³³ Prema tome, prema Elen Vajt, radilo se o dve stvari: verovanje u Duh proroštva i podrška propovednicima organizovane crkve.

²⁸ EGW, Ed., p. 271

²⁹ Daniells, loc. cit.

³⁰ Ibid.

³¹ Letter, EGW, to S.N. Haskell, 28.11.1903

³² Daniells, op. cit., p. 341

³³ Spec. T B, No. 2, pp. 21.22

Poslati mlade u Batl Krik značilo bi izložiti ih napadima protiv oboje.

Sve je više rasla mogućnost da mladi budu izloženi i još jednoj drugoj opasnosti. U ranom periodu istorije Adventnog pokreta udaljavanja od osnovnih istina išla su uporedo s vrlo čudnovatim načinima ponašanja, a sada se, činilo se, ponovo pojavljuju slični problemi. „Bilo je konfuznih ideja o slobodnoj ljubavi“, pisao je kasnije pastor L. H. Kristijan (Christian), „a bilo je i primera nemoralnog ponašanja kod nekih među onima koji su propagirali nauku o bezličnom Bogu, ‘rasutom’ po celoj prirodi, kao i nauku o ‘svetom telu’. Ne bi trebalo govoriti o detaljima tog sramnog poglavlja, ali su oni koji su znali činjenice shvatili istinu sledećih reči:

‘Panteističke teorije nemaju podršku Božje reči... Njihov osnovni ambijent je tama, sfera njihovog delovanja - senzualnost. One zadovoljavaju težnje telesnog srca, dajući slobodan prolaz sklonostima.’ - Rivju end Herald, 21. januar 1904, str. 9.“³⁴

Izgledalo je da oni koji su prihvatili Kelogove ideje postaju agresivni u zadobijanju za svoja gledišta. A ako bi bili odbijeni, atmosfera bi ubrzo postajala otvoreno neprijateljska. Jedne večeri pastor Danijels se pešice vraćao kući sa Jesenje sednice Generalne konferencije. Bio je oktobar 1903. godine; sadržaj Kelogove knjige, koja je protivno saglasnosti uprave Crkve već bila štampana, postao je predmet snažnih, emotivnih sukoba. Zaustavivši se pod jednom sjajnom uličnom svetiljkom, Danijels se nekoliko minuta zadržao u razgovoru s jednim saradnikom koji je zastupao Kelogove ideje i činio „sve u svojoj moći“ da distribuira knjigu. Ova dvojica razgovarali su jedno vreme, nesumnjivo svaki nastojeći da ubedi onog drugog, a onda je ovaj saradnik iznenada postao nervozan. „Ti činiš grešku svog života“, rekao je pretećim tonom. „Jednoga dana, kada prođe ova pometnja, probudićeš se i videćeš sebe zgaženog u prašini, dok će neko drugi voditi Crkvu.“

„Ne verujem u tvoje proročanstvo“, odgovorio je Danijels, a onda dodao još jednu misao, jezikom čoveka koji pred očima ima nešto veće od sopstvene karijere: „U svakom slučaju, radije ću dopustiti da budem bačen u prašinu i zgažen, čineći što je pravo, nego da se družim s prinčevima, radeći ono za šta mi savest kaže da je pogrešno.“ Posle toga se okrenuo i uputio ka vratima svoje kuće da spase od noći onoliko odmora koliko je s tolikim brigama još bilo moguće. U svakom slučaju čudio se neobičnim promenama ponašanja koje su pratile okretanje njegovog prijatelja novoj teologiji.³⁵

Ako o tome razmislimo, videćemo da je ovo bila jedna od najvećih opasnosti s kojom se sada crkva suočavala. U suštini, adventna vest je oduvek podrazumevala promenjen život. Bojte se Boga i podajte mu slavu. Sećaj se dana subotnog da ga svetkuješ. Blago onima koji drže zapovesti Njegove. Koji pobedi. *Koji pobedi...*

Adventna vest nije nudila nikakve udobnosti nekome ko je nameravao da prihvati hrišćanstvo s pola srca. „Oni koji budu živeli na zemlji kad se završi Hristova posrednička služba u nebeskoj svetinji, moraće da stanu pred svetog Boga bez posrednika. Njihove haljine moraće da budu bez mrlje, a njihov karakter da bude očišćen od greha prolivenom Isusovom krvlju. Božjom milošću i svojim marljivim trudom oni moraju da postanu pobednici u borbi sa zlom. Dok se istražni sud odvija na nebu, dok se iz svetinje uklanjaju gresi pokajanih vernika, u redovima Božjeg naroda na zemlji mora da se obavi naročito delo očišćenja, delo uklanjanja greha.“³⁶

Adventna vera je ljude odvela dalje nego što su bili ikada ranije, odvela ih je u samo središte neba, u prostoriju u kojoj je zaslepljujuća svetlost lebdela nad mestom zvanim presto milosti i gde je posmatrač mogao ponovo da otkrije večno i nepromenljivo merilo, Božji zakon. Ovde se sada

³⁴ L.H. Christian, *The Fruitage of Spiritual Gifts*, pp. 291.292

³⁵ Daniells, op. cit., pp. 336.337

³⁶ EGW, GC, p. 425

odigravao završni čin plana spasenja; sa tog mesta nije dolazila samo milost, nego i poziv na posvećenu promenu života, nova, od vere rođena sila za pobedonosan život. „*Božjom milošću i svojom marljivim trudom oni moraju da postanu pobednici u borbi sa zlom.*“³⁷

To je bio jedinstveni doprinos adventnog pokreta svetlu, završna poruka koja je postavila zadnji kamen na proces Reformacije. Hrišćani su vekovima verovali da spasenje dolazi verom u Hrista. Prihvativši ovo u potpunosti, adventisti su iz spisa izvukli nove dimenzije kojima su izmerene sve dubine vere: verom u Hrista celokupni život može se dovesti u sklad s božanskim zakonom, koji održava svemir.

Sve ovo je, naime, objavljeno s notom hitnosti, kao da za propovedanje toga preostaje još samo malo vremena. „Mi se spremamo za susret s Onim koji, praćen svetim anđelima, treba da se pojavi na oblacima neba, kako bi vernima i pravednima dao dar besmrtnosti. Kada dođe, Njegov zadatak neće biti da nas očisti od naših greha, da ukloni od nas nedostatke našeg karaktera, ili da nas izleči od nesavršenosti naše naravi i naših sklonosti. Ako uopšte, ovo delo će biti učinjeno pre toga. Kada Gospod dođe, oni koji su sveti biće i dalje sveti.“³⁸ Jednog letnjeg dana 1868. godine Elen Vajt je beležila slične misli u rođendanskom pismu svome sinu, u kojem se ljubav majke stapala sa nedvosmislenim zahtevima stare adventne vesti: „Ne varajte se. Bog se ne da ružiti. Samo svetost može da te pripremi za nebo... Nebeski karakter mora da se dostigne ovde na zemlji, ili se uopšte neće dostići.“³⁹

Tako je u adventnom pokretu nastao ideal, nešto što je čak prevazišlo i snove reformatora, koji su svojom ponovno probuđenom porukom vere obasjali svet. Luter, Calvin, Noks - oni su živeli u surovom završetku duge noći istorije, i svako se na sebi svojstven način borio protiv senki noći - onako kako mu je Bog davao snagu. A sada se ispostavilo da je dan koji je otpočeo s tako puno optimizma u šesnaestom veku, bio najvećim delom blizu svome kraju. Ljudska istorija gotovo da je bila završena, a adventisti sedmog dana su imali vest koju svet nikada do tada nije čuo. Taj naraštaj će možda doživeti period istražnog suda, možda dočekati da vide sam Isusov dolazak.

Tako su adventisti krenuli ka ciljevima koji se više nisu mogli staviti u ugodno rastojanje dalje budućnosti. Za njih je izazov bio u sadašnjosti i oni su u Bibliji tražili primere koji su pokazivali šta je Bog očekivao od ljudi koji bi mogli biti uzeti na nebo, ne okusivši smrt. „Enohovim uznesenjem na nebo Gospod je želeo da nam pruži jednu važnu pouku“, pisala je Elen Vajt. „Ljudima je pokazano da je moguće biti poslušan Božjem zakonu i da čak, živeći usred grešnog i pokvarenog sveta, uz Božju milost mogu da se odupru iskušenju i postanu čisti i sveti... Pobožni karakter tog proroka slika je stanja svetosti koje moraju dostići oni koji će biti ‘otkupljeni sa zemlje’ (Otkrivenje 14,3) u vreme Hristovog drugog dolaska.“⁴⁰ Taj ideal kao da je postgao sastavni deo zadatka poverenog Crkvi.

Enoh je živio na zemlji pre njenog uništenja potopom; njegov život je sam po sebi bio poruka milosti, prikazujući Božju silu spasenja. Svet je upravo stajao pred još većim uništenjem, pa mu je poslednji put trebalo jasno prikazati Božji karakter. „Po ugledu na Enoha i oni će opominjati svet na drugi Gospodnji dolazak i na sudove koji će doći na prestupnike. Svojim svetim životom i primerom oni će osuđivati grehe bezbožnih.“⁴¹ Godine 1902. sestra Vajt ponovo podseća adventiste da „ni sve napisane knjige ne mogu da posluže dostizanju svetog života. Ljudi neće verovati ono što

³⁷ Ibid.

³⁸ T2, p. 355

³⁹ EGW, TT-I, p. 245

⁴⁰ EGW, PP, pp. 88.89

⁴¹ Ibid., p. 89

propovednik govori, nego ono što crkva životom pokazuje.“⁴²

Adventisti su, uostalom, izneli jednu od najsmelijih tvrdnji, ikada iznetu u hrišćanskom svetu. Tvrdili su da imaju novi uvid u najdublje tajne neba, gde je čovek mogao naći merilo kojim Isus upravo sada sudi svetu. Adventisti su iznova otkrili zakon, pa je sada valjalo s njime nešto i učiniti: ili živeti po njemu, silom od Boga, ili naći najbolje izgovore na svetu za greh.

Postojala je vrlo realna opasnost da će se oni naći u iskušenju da se opredele za drugu mogućnost, jer merilo zakona, otkriveno u svetinji je, konačno, bilo izuzetno visoko. Elen Vajt je upozoravala na takvu mogućnost na način koji se praktično nije mogao pogrešno shvatiti. „Neka niko ne kaže, ja ne mogu da popravim nedostatke svog karaktera. Ako dođeš do takvog zaključka, sigurno nećeš dobiti večni život.“⁴³ U značajnoj godini 1888, Elen Vajt je pisala slične misli. „Kroz nedostatke karaktera sotona radi na sticanju vlasti nad celim umom. On zna da će uspeti u tome, ako mi gajimo te nedostatke. Zato se on neprestano trudi da prevari Hristove sledbenike svojom smrtonosnom filozofijom, da im je prava pobjeda nemoguća.“⁴⁴ Bila je ovo iznenađujuća opomena, uperena protiv opasnosti koje bi nastale ukoliko bi adventistima ikada palo na um da pronalaze izgovore za kršenje zakona, umesto da ga drže. Pa ipak, kao i uvek, njena poruka se završava tonom nade: „Neka, prema tome, niko na svoje nedostatke ne gleda kao na neizlečive. Bog će dati vere i milosti da ih savladamo.“⁴⁵ Tako dobijamo i utešno obećanje: „Kada nam je u srcu želja da budemo poslušni Bogu, kada je naš napor usmeren ka tome cilju, Isus prihvata takvo raspoloženje i napor kao čovekovu najbolju službu i nadoknađuje ono što nedostaje svojom sopstvenom božanskom zaslugom. On, međutim, neće primiti one koji tvrde da veruju u Njega, a nepokorni su zapovestima Njegovog Oca.“⁴⁶

Tako je, kako se činilo, nastao posebno značajan zadatak za narod koji je sebe nazivao Adventistima sedmog dana, za ljude koji su mnogo znali o onome što će se ubrzo dogoditi svetu. Hrišćani su vekovima objavljivali poruku vere, a adventisti sada svom silinom objavljuju tu vest, tražeći od vere maksimum koji ona može da dà: vest Ilije proroka, vest koja je otpočela na zemlji, a završila se na nebu. Sve ono što je umanjivalo značaj vesti o ličnoj pobjedi i ličnom svedočenju hrišćanina, dovodilo je u pitanje i sam zadatak crkve.

Upravo u tome je bila skrivena opasnost Kelogovog učenja u godini 1903. „Ta učenja bi, ako ih pratimo do njihovog logičkog zaključka, doslovno zbrisala celokupni hrišćanski sistem spasenja“, opominjala je sestra Vajt. „Ona sugerišu da događaji koji su neposredno pred nama nisu dovoljno važni, da bismo im poklonili posebnu pažnju.“⁴⁷ Crkva i svet su, kroz sve tamnije večer, ulazili u nešto što je nazvano krajem vremena milosti, pre čega će Bog ispitati svakog čoveka „tako detaljno i podrobno, kao da na zemlji nema više nijednog ljudskog bića“.⁴⁸ Kad taj događaj nastupi, tada će za večnost biti odlučene sudbine za život ili smrt. Izazov je bio takav, da se, naprosto, nije mogao preneglasiti.

Ipak, adventisti su bili uljuljkani prijatnim pričama o Božjoj prirodi, u kojima su strahopoštovanja dostojne istine o svetinji bledele, a šekina više nije bila pojam važniji od sunčeve svetlosti u proleće. Svim snagama svog bića okrenuta davanju opomene crkvi, uznemirena zbog očaravajuće sile zablude, Elen Vajt je tražila način da ilustruje kako je lako zameniti zabludu za istinu. Uzela je primer optičke varke: dve železničke šine kao da se, u daljini, stapaju u jednu, dok se

⁴² T9, p. 21

⁴³ EGW, COL, p. 331

⁴⁴ GC, 489

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ EGW, Selected Messages 1, p. 382

⁴⁷ Spec. T. B, No. 7, p. 37

⁴⁸ GC, p. 490

ne učini da je ostala samo jedna. „Šina istine vrlo je blizu šine zablude, a obe šine mogu samo u očima onih čiji umovi nisu pod uticajem Svetoga Duha postati jedno.“⁴⁹

A tada, videći neke od najblistavijih umova Crkve uhvaćene u klopku, kako snagom rečitosti koja je nekada bila posvećena adventnoj vesti navode i druge u klopku, ona je zavapila u gotovo beskrajnom očajanju: „Moja je duša tako potresena dok gledam ostvarivanje planova kušača, da nemam reči da izrazim svoju patnju, svoga uma. Zar će Božja crkva uvek biti zavođena varkama opadača, ako su Hristove opomene tako određene, tako jasne?“⁵⁰

Zajedno sa voljenom crkvom Elen Vajt je sada ulazila u tako tešku i veliku krizu, da se pitala da li će sve to preživeti. Godina 1904. polako je prelazila u 1905. Prošle su četiri dragocene godine, godine mira i izobilja, a umesto da objavljuje svetu vest velikim glasom, crkva se rvala, braneći se od napada na najosnovnije istine. Njena najveća institucija samo što nije bila izgubljena. (Ona će biti izgubljena nekoliko meseci kasnije, u 1906. godini). Duh proroštva se nalazio pod sve jačim napadima, i otvorenim i tajnim, koje su vodili sposobni umovi, finansirani, kako se govorkalo, od dotoka gotovog novca iz sanatorijuma Batl Krik. Čak je i crkva Batl Krik, sagrađena novcem koji su prilagali odani vernici i dobronamerni građani Batl Krika, bila predmet borbe za prevlast. Istovremeno su nuđene zablude pod firmom novog videla, i to tako vešto prerusene, da su zbunjivale i studente koledža i one osedele saradnike. Crkva se sada, poput nekog broda, kretala maglom pokrivenim, podmuklo varljivim okeanom, koji je, kako je Elen Vajt videla, bio pun ledenih bregova.

U luci Port Artur, admiral Heihahiro (Heihachiro) izdaje naredbu japanskoj floti da se formira u borbeni poredak, otvara paljbu i uništava rusku baltičku flotu. Rusija predaje Južnu Mandžuriju. Nošen svojom do tada neprikosnovenom silom, Japan okupira Koreju. Ravnoteža sila u Aziji se ruši; stvari nikada više neće biti kao što su bile. Događaji ulaze u vrtlog koji neće prestati sve dok gotovo polovina sveta, za jedan period vremena, ne bude bila zatvorena za evanđelje.

Teški problemi za crkvu tek počinju.

Vreme je za drugi talas sotoninih napada.

Nastaje vreme Belindžera (Albion Fox Ballenger).

⁴⁹ EGW, Letter 211, 1903

⁵⁰ Spec. T. B, No. 2, p. 23

Glava 4

„TI SI TAJ ČOVEK...”

16. marta 1905. godine predsednik Generalne konferencije Danijels, piše pismo pastoru Viljemu Vajtu (William), koji se tada nalazio u Kaliforniji, o jednom uznemirujućem problemu. Jedan propovednik, nedavno upućen u Englesku kao evanđelista i vođa misije, počeo je da govori neke čudne stvari o doktrini svetinje - da iznosi ideje slične onima koje su osamnaest godina pre toga udaljile od crkve propovednika D. M. Kenrajta (Canright). Očigledno je ovaj evanđelista sticao brojne pristalice; crkve u Irskoj, Velsu, severnoj Engleskoj - uglavnom svuda gde je on bio - bile su uznemirene. U Birmingemu i drugim gradovima, propovednici su se suočavali s „ozbiljnim teškoćama“ sa „nekim od vodeće braće po pitanju predmeta svetinje“.⁵¹ Pastor Judžin Farnsvort (Eugene W. Farnsworth), koji je očajnički nastojao da popravi štetu, gotovo van sebe, pisao je Danijelsu, moleći ga za pomoć. Evo reči samog Farnsvorta, citiranih u Danijelsovom pismu Vajtu:

„Brat Belindžer dospeo je u jedno stanje koje ga, po mom sudu, čini potpuno nesposobnim da propoveda vest. On je u poslednje vreme mnogo proučavao predmet svetinje, došavši do zaključka... da je [Hristos] posle vaznesenja odmah otišao u Svetinju nad svetinjama i da od tada neprestano obavlja tamo svoju službu. On se služi tekstovima kao Jevrejima 6,19, upoređujući ih sa dvadeset i pet ili trideset izraza iste sadržine iz Starog zaveta, tvrdeći da u svakom pojedinom slučaju izraz „iza zavese“ označava Svetinju nad svetinjama...

On jasno uviđa da se njegovi stavovi ne mogu dovesti u sklad sa svedočanstvima, jer sam bar otvoreno priznaje da je potpuno nemoćan da to učini, pa je čak i u njegovom umu... došlo do nepomirljivih neslaganja.“⁵²

Tako je predsedniku Generalne konferencije taj problem preneo Farnsvort. To je bio čovek koji je u periodu najdublje zime kršten u Vašingtonu, savezna država Nju Hempšajr, u otvoru prosečenom kroz 60 cm leda na jezeru. Nije mu dolazilo ni na kraj pameti da bude zaveden po pitanju nečega tako principijelnog, kao što je istina o svetinji. Tako je, „svarivši“ ovo, ali i još ponešto drugo, Danijels pisao pastoru Vajtu, glasno se pitajući kako crkva treba da rešava taj problem. „Bio bih srećan, ako ga izvedemo iz Velike Britanije,“ glasno je razmišljao, „ali ono što mi možemo da učinimo s njime ovde u ovom trenutku ne mogu da kažem... Ipak mi je čudno, da čovek koji je bio utvrđen u ovoj vesti celog svog života, po takvom pitanju bude izbačen iz koloseka. Učenje o svetinji je glavni stub celog ovog pokreta; ukloni ga, i sve se ruši.

Poznajesh li tog brata, i možeš li nam dati bilo kakav savet?“⁵³

I zaista, pastor Vajt je poznavao Albiona Belindžera, a uzgred, poznavala ga je i Elen Vajt. On je bio lep čovek, sa velikim, glatkim brkovima i harizmatične privlačnosti, pa je mogao da povede za sobom mnoštvo ljudi. Ovo, naime, nije bio njegov prvi promašeni poduhvat u bavljenju osnovnim istinama svoje vere. Nekoliko godina pre toga, radeći kao zamenik glavnog urednika adventističkog časopisa za versku slobodu, Belindžer je na osnovu jedne svoje ideje predlagao da crkva učini nešto kako bi bila prihvatljivija, smanjujući naglasak na istaknute doktrine, kao što je subota. Rezultat toga bila je vizija koju je Elen Vajt dobila boraveći u gradu Selamanka, savezna država Njujork, koju je ona obelodanila konačno, pod izuzetno upečatljivim okolnostima. (U više

⁵¹ Letter, A.G. Daniells to W.C. White, 16.3.1905

⁵² Ibid.

⁵³ Ibid.

navrata ona je pokušavala da ispriča svoju viziju, ali bi joj ona svakom prilikom iščezavala iz sećanja; tek kasnije je u tome uspela - upravo onog dana kada je Belindžer izneo svoju primedbu pred odbor.) Belindžer je na toj sednici slušao božansku poruku, priznajući u suzama da je bio u zabludi. Ovom prilikom se, međutim, „kuvao“ jedan potpuno nov problem. Belindžer je vraćen iz Engleske, a braća su bila u nedoumici šta s njime da učine.

Elen Vajt u tom pogledu nije bila u nedoumici. Sredinom maja 1905. godine ona je prisustvovala sednici Generalne konferencije u Takoma Parku. Idući hodnikom studentskog doma koji je tada služio za smeštaj gostiju, slučajno je srela Belindžera i tada je za njega imala vrlo određenu poruku. „Ti si osoba koju mi je Gospod pokazao u Selamanki“, rekla je, a onda izložila neke misli koje se jedino zaključivanjem mogu izvući iz njenog dnevnika. „A sada naš brat Belindžer ponovo iznosi teorije koje nisu i ne mogu biti utemeljene na Božjoj reči... Izjavljujem u Gospodnje ime da se krajnje opasne zablude uvlače među nas kao narod, dok pastor Belindžer donosi propast sopstvenoj duši...

Tvoje teorije, koje su izatkane iz mnoštva tananih niti i kojima je potrebno mnogo objašnjenja, nisu istina i ne treba da se iznose pred Božje stado... Bog nikako ne odobrava tvoje postupanje - jer blagoslovene biblijske tekstove ti grupišeš na način kako tebi odgovara, kako bi svedočili u prilog jedne zablude.

Pozivam vas sve da se čvrsto držimo postojeće istine o svetinji.“⁵⁴

Belindžer je odgovorio susretom s odborom od 25 crkvenih vođa, pa je na tom sastanku nastao dokument koji je on nazvao „Devet teza“. Adventistička uverenja u vezi sa svetinjom su, po njegovoj tvrdnji, pogrešna u „gotovo svim glavnim tačkama“, izjavio je, posebno argumentujući protiv objašnjenja da je Hristos po vaznesenju obavljao službu u prvom odeljenju svetinje.⁵⁵ Ako bismo sledili Belindžerov način razmišljanja, srušilo bi se proročanstvo o 2300 godina, zajedno sa veću o 1844. godini, a istražni sud bi iznenada postao teološka smetnja, koju bi se na neki način moralo ukloniti. A. G. Danijels je to vrlo prikladno izrazio, da se uklanjanjem istine o svetinji „sve ruši“; niko to nije video jasnije od Elen Vajt.

„Moram da kažem jasnim, jednostavnim jezikom, onima koji prisustvuju toj konferenciji, da je brat Belindžer dopustio svome umu da primi i veruje u jednu prividno uverljivu zabludu“, rekla je samo nekoliko dana kasnije. „Takva vest bi, ako bi bila prihvaćena, potkopala stubove naše vere.“ A onda je vrlo ciljano usmerila pažnju ka sedmoj glavi Matejevog evanđelja: „Čuvajte se od lažnih proroka, koji dolaze k vama u odelu ovčijem, a unutra su vuci grabljivi.“⁵⁶

„Oni koji pokušavaju da uvedu teorije koje bi uklonile stubove naše vere po pitanju svetinje ili po pitanju ličnosti Boga ili Hrista, rade kao slepi ljudi“, nastavila je Elen Vajt. „Oni nastoje da unesu nesigurnost i da Božji narod prepuste stihiji vode, bez sidra...

Naš Učitelj je uputio reči pastoru Belindžeru: ‘Svojim tumačenjem Pisma ti unosiš zbrku i osećanje bespomoćnosti. Ti misliš da si dobio novo videlo, a to što ti nazivaš videlom postaće tama onima koji ga prime...

Zaustavi se već tu gde si, jer ti Bog nije dao da nosiš tu vest ljudima.’“⁵⁷

Situacija je bila daleko opasnija nego što je to isprva izgledalo - bilo je to više nego samo zabuna jednog čoveka oko osnovnih istina adventističke vere. Albion Belindžer je bio neverovatno uverljiva ličnost, omiljen i prijatne spoljašnjosti, koji je ponekad pisao pesme i govorio tako razoružavajuće prijatnim jezikom, da je ne verovati mu, stvaralo kod slušaoca utisak kao da ne

⁵⁴ EGW, Manuscript 59, 1905

⁵⁵ A.F. Ballenger, „The Nine Theses“, pp. 1.4

⁵⁶ EGW Manuscript 62, 1905

⁵⁷ Ibid.

prihvata sud svojih sopstvenih čula. U očima mnogih ljudi sve ovo se svodilo na jedno prosto pitanje: kako može pastor Belindžer da ne bude u pravu?

Jasno je da postoji i određeni rizik za nekoga ko se igra, „flertuje“, s argumentima čoveka za koga je božanski vesnik rekao da veruje u „jednu prividno uverljivu zabludu“, ali je možda taj rizik trenutno i opravdan, ako se pozabavimo pozadinom one očaravajuće sile, s kojom su adventisti morali da se suoče 1905. godine. Pišući Elen Vajt, Belindžer je istakao da je morao da se opredeli između verovanja njoj i verovanja Bibliji, završivši rečima:

„Kada jednom, rame uz rame, stanemo pred veliki beli presto, i ako me Učitelj tada zapita zašto samo učio da ‘iza zavese’ znači u prvom odeljenju svetinje, šta ću odgovoriti? Treba li da kažem: ‘Zato što mi je sestra Vajt, koja je tvrdila da ima nalog da umesto mene tumači Sveto pismo, rekla da je to ispravno tumačenje i da ću, ako ga ne prihvatim i tako ne učim, biti pod Tvojom osudom’?

O, sestro Vajt, samo kad bi taj odgovor bio ugodan Gospodu! Tada bih se odmah pokorio tvome svedočanstvu. Tada bi mi ti ponovo upućivala reči ohrabrenja. Tada me moja braća, sa kojom sam razgovarao, više ne bi gledala kao gubavca. Tada bih se ponovo pojavio pred velikim zborom i mi bismo, kao nekada, zajedno plakali i molili se i hvalili Boga.“⁵⁸

Belindžer je izvanredno vladao i rečima i osećanjima, a i znao je sasvim sigurno da će ljudi instinktivno dati podršku slabijem, ponekad čak i protiv verske istine. To je već po sebi bilo frapantno, pošto se identičnom taktikom već pre toga služio Džon Harvi Kelog. On je još uvek bio u stanju da vrlo uverljivo govori kako je „pao na svoje lice i plakao“ zbog nepravdi koje su mu, navodno, naneli pastor Danijels i Vili Vajt, iako je upravo lišio Crkvu vlasništva nad bolnicom Batl Krik. I sam Kenrajt je pomalo glumio mučenika, napuštajući adventističku veru. Da će Belindžer koristiti istu taktiku i tehniku, pokazao je malo kasnije i naslov njegove knjige *Izbačen zbog Hristovog krsta* (Cast Out for the Cross of Christ). Interesantno je da su ljudi koji su zbog tog pitanja napuštali crkvu, uglavnom ponavljali isti način ponašanja: svečano bi obećavali da neće praviti crkvi nikakve probleme, da bi ubrzo po napuštanju crkve započeli žestoke napade na adventističku veru. Ni Belindžer nije izašao iz tog okvira, pa se njegovo prividno dirljivo pismo upućeno Elen Vajt shvata na sasvim suprotan način, upoređujući ga s kreštavim jezikom brošure *Zborni poklič* (The Gathering Call), koju je izdao zajedno sa svojim bratom, objavivši bučno jedan antiadventistički materijal. Njihovo sedište je bilo u blizini veoma važne nove crkvene visoke medicinske škole.

Ali odgovor na tu nepoznanicu tek budućnost je trebalo da dâ. Vernici Adventističke crkve nisu 1905. godine mogli da znaju dokle će Albion Belindžer ići, jer to u tom trenutku on verovatno ni sam nije znao. U međuvremenu on je za mnoge postao više od samo jedne kratkotrajne opasnosti, jer je zbog svoje privlačne ličnosti i rečitosti uspeo da za sobom odvuče iz crkve veliki broj dobronamernih vernika. S jedne strane, ponašao se sve više kao fanatik kome je, ubeđenom da je dobio „novo videlo“, bilo važno još samo da rasprostrani svoje poglede, bez obzira na dobrobit crkve. S druge, on je bio nagomilao impresivnu zbirku biblijskih tekstova kojima je dokazivao svoje tvrdnje, tako da, ako neko nije lično proučavao te predmete, brojnost Belindžerovih argumenata je mogla da ga uplaši. „Pastor Belindžer je već sad smeo ljudske umove svojim brojnim citatima“, zapisala je Elen Vajt u svoj dnevnik pred kraj 1905. godine. „Tekstovi su istina, samo što ih je on stavio u sklop u koji oni ne pripadaju.“⁵⁹

Morali smo da se suočimo s mnogim ljudima koji su dolazili sa upravo takvim tumačenji-

⁵⁸ A.F. Ballenger, Cast out for the Cross of Christ, p. 112

⁵⁹ EGW Manuscript 145, 1905

ma“, dodala je, „nastojeći da odbrane lažne teorije i zbunjujući umove mnogih svojom rečitošću i svojim brojnim citatima, koje su oni zloupotrebljavali tako da dokazuju njihove ideje. *Prekasno je, u istoriji ove zemlje, da se uspostavi nešto novo.*“⁶⁰

Da je i samo to bila jedina opasnost, crkva bi imala više nego dovoljno materijala za razmišljanje. Ali njega je bilo više. Postojala je jedna druga opasnost, opasnost tako neshvatljivo velika, da su je mogle videti samo oči koje su prodirale kroz zavesu nevidljivog sveta. Elen Vajt sada povlači zavesu i pokazuje crkvi zapanjujuću sliku do tada nevidljivog: *jeres u 1905. godini nisu iznosili samo ljudi, nego i pali anđeli.*

Da bismo razumeli šta je Elen Vajt nameravala da kaže crkvi, mora da razume duboku, doslovnu realnost sveta koji je ona često doživljavala, sveta koji se nalazi direktno izvan dometa smrtnog oka. Nebeska bića za nju nisu bila misaone imenice, već stvarnost koju je često imala pred očima, bića koja su ponekad doživljavala veliki strah za sudbinu ljudske duše. Ona su živela i pevala, a ponekad i plakala, najdublje se interesujući - da li će crkva stvarno sprovesti u život adventnu vest. Ona su se stalno kretala između zemlje i neba, pokazujući zlatnu propusnicu na nebeskim vratima, ulazeći u carstvo svetlosti. Bilo je i drugih anđela koji su bili gonjeni jednom tako strahovitom sklonošću ka zlu, da je to neshvatljivo za obične smrtnike; anđela - demona, osuđenih na uništenje i rešenih da za sobom povuku svako i poslednje biće na zemlji, ako im se za to ukaže i najmanja prilika. Elen Vajt je uvek iznova upućivala Božji narod na stvarni karakter te velike borbe, na obavezu da ne čine ništa što bi zlim silama na bilo koji način pomoglo da vrbuju za sebe ljudske duše. „Kad biste mogli videti čiste anđele, sjajnih očiju koje su stalno usmerene ka vama i koje vas ispituju, anđele koji marljivo beleže kako hrišćanin proslavlja svog Učitelja. Ili, kad biste mogli da vidite likujući, podrugljivi trijumf na licu zlih anđela, koji traže svaku i najmanju mogućnost da, iskrivljeno citirajući Bibliju, upoređuju vaš život s Pismom koje tvrdite da sledite, ali od kojega se udaljujete, bili biste zaprepašćeni i uznemireni zbog sebe samih“, pisala je 1868. godine.⁶¹ Godine 1899, ona je opisala „veliki sukob između vernih i zlih anđela. Zli anđeli su neprestano aktivni, planirajući detaljno svoje napade... Molite se, braćo, molite se kao što se nikada do sada niste molili. Mi nismo spremni za Gospodnji dolazak.“⁶²

Godina 1905. Džon Harvi Kelog je bio u procesu napuštanja crkve, odnoseći sa sobom njenu najveću instituciju i cvet njenih umova; Albion Belindžer je objavljivao „novo videlo“ o svetinji, ostavljajući za sobom podeljene crkve i adventiste, koji više nisu bili načisto po pitanju osnovnih stubova svoje vere. Sile zla, kako se činilo, svuda su bile u ofanzivi, gutajući teritoriju kao vojska pljačkaša, a jedan zapis u dnevniku Elen Vajt, poslednjeg dana oktobra, možda otkriva razlog za to: „Sotona koristi svu svoju mudrost, igrajući igru života sa ljudskim dušama. *Njegovi anđeli se mešaju među ljude, upućujući ih u tajne zla. Ti pali anđeli povući će za sobom učenike, razgovaraće s ljudima i iznosiće načela koja uopšte ne mogu biti izvrnutija, vodeći duše na stazu prevare.* Tih anđela ima po celom svetu i oni objavljuju divne stvari, koje će se uskoro pojaviti u još jasnijoj svetlosti. Bog poziva svoj narod da stekne razumevanje tajne pobožnosti.“⁶³

To je, dakle, bilo to. Uz ljudske neprijatelje, sotona je pozivao pala bića iz sveta tame. Nesvesno i u ime nove istine, ljudska bića su se udruživala sa silama zla, a taj događaj Elen Vajt opisuje rečima čije je svrha bila da nagna ljude da uzmu u ruke svoje Biblije i da padnu na kolena: „U svaki pojedini aspekt iskustva i života, lažne teorije će biti umešane, branjene sa sotonskom ozbiljnošću, kako bi se zarobio um svake duše koja nije utemeljena i ukorenjena u punom poznanju

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ T2, p. 171

⁶² EGW Letter 201, 1899

⁶³ EGW Manuscript 145, 1905

svetih načela Reči.“⁶⁴

Očigledno će biti korišćeni moćni psihološki mehanizmi, kako bi se na temelju atraktivnosti ljudskih ličnosti nova učenja načinila što privlačnijim. „Upravo u našoj sredini nastaju lažni učitelji, koji pristaju uz lažne duhove, čija su učenja sotonskog porekla. Ti učitelji će odvlačiti učenike za sobom. Uvlačeći se neopaženo, govoriće laskave reči i vešto će iznositi lažna tumačenja, uz zavodničko umeće.“⁶⁵

Ljudi će biti uvučeni u tako moćnu zabludu da „kada se jednom uhvate za udicu, činiće im se nemogućim da se oslobode čini koju sotona baca na njih.“⁶⁶ Oni koji su se ovako uhvatili u klopku neće imati ni blagu predstavu svog stanja; oni će se „suprotstavljati samoj ideji po kojoj su oni uhvaćeni u zamku, a to je ipak istina.“⁶⁷

Jednom reči, zaprepašćujuće. Bilo je to gotovo neobjašnjivo. Ljudi koji su se radovali tako dubokom religioznom saznanju, sada su se našli u opasnosti od zabluda koje bi ih mogle ostaviti uhvaćene u zamci, a da oni to i ne primete. Hrišćani su tokom gotovo dve hiljade godina trezno propovedali biblijske opomene protiv zabluda koje su tako prikrivene, da će, ako bude moguće, prevariti izabrane. Poput Petra, naraštaj za naraštajem je svečano izjavljivao pred Gospodom da to može da se dogodi drugima, ali nikada i nikako njima. Sada je to bilo tu, pa je Elen Vajt izlivala svoje rečite ilustracije o velikom otpadu: „Mnoge zvezde, čijem smo se sjaju tako divili, tada će se ugasiti u tami. Vetar će podići i poneti sa sobom oblake pleve, upravo sa mesta na kojima mi vidimo samo gumna bogate pšenice.“⁶⁸

„Kako se, pitam se, može ovo završiti?“, zavapila je 30. oktobra 1905. godine. „Uvek iznova sam postavljala to pitanje, uvek dobijajući isto uputstvo: nikada nijednu dušu ne ostavljaj neopomenutu.“⁶⁹

„*Nikada nijednu dušu ne ostavljaj neopomenutu.*“ U središtu svojih najvećih izazova, crkva je trebalo da se brani, nikada ne propuštajući priliku da objavi istinu, da opomene i poslednju dušu koja bi dovoljno dugo stajala mirno i slušala. Jer rat je već bio smrtno ozbiljan. Božje delo je bilo na ispitu nečega što je Elen Vajt nazvala „alfom smrtnih jeresi“. ⁷⁰ Ona je potom dodala još jednu misao, da ovo neće biti poslednji takav napad. Doći će još jedan, drugi, znatno podmukliji za Božje delo.

Alfa je istorija. Omega će pouzdano doći. Elen Vajt je „drhtala za naš narod.“⁷¹

⁶⁴ EGW Manuscript 94, 1903

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Letter, EGW to Brethren Daniells and Prescott and their associates, 30.10.1905, J.H.N. Tindall Collection.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ T5, p. 81

⁶⁹ Letter, EGW to Brethren Daniells and Prescott and their associates, 30.10.1905, J.H.N. Collection

⁷⁰ SM-I, p. 200

⁷¹ Spec. T. B, No. 2, p. 53

Glava 5

OMEGA

„Što je bilo biće i šta se činilo činiće se i dalje; nema ničega novog pod suncem.“⁷²

Neko je rekao da su oni koji se ne uče od istorije osuđeni da ponavljaju njene greške. Za adventiste sedmog dana ove reči nisu samo izreka. One su pouzdana činjenica.

„Ne varajte se; mnogi će odstupiti od vere, slušajući lažne duhove i nauke đavolske. Sada je pred nama alfa ove opasnosti. *Omega će biti krajnje iznenađujućeg karaktera.*“⁷³

Ovo je iskaz iz jula 1904. godine, kad se crkva suočavala sa mnoštvom gotovo krajnje nezamislivih problema: gubitak svoje najveće ustanove i paralisanje izuzetno važnog zdravstvenog dela; otpad velikih razmera među njenim najuticajnijim ljudima; lažne nauke, jeresi, tako prikrivene da njene implikacije, čemu one vode, nisu prepoznali čak ni oni koji su ih pokrenuli i forsirali; pravne manipulacije, kojima su ogromne sume novca usmeravane u određena područja, dok su se neka područja u svetskom polju borila za goli opstanak. Predstojao je još Belindžerov napad, koji je udario u sam temelj adventne vere. Bilo je to vreme u kojem je svaki odani vernik crkve trebalo da uključi sve svoje sposobnosti da održi brod na površini, pa ipak je usred krize Elen Vajt odvojila vremena da upozori crkvu na opasnost koja je još bila stvar budućnosti.

„U knjizi ‘Živi hram’ izložena je alfa smrtnih zabluda“, pisala je. „Omega će doći kasnije, i nju će primiti oni koji ne žele da slušaju opomene koje je Bog dao.“⁷⁴

Omega. Doći će, naime, nešto drugo, dovoljno slično sadašnjoj krizi, nešto što će opravdati povezivanje ta dva događaja slovima uzetim iz grčke azbuke. Božja sluškinja je, osim ovoga, rekla veoma malo. Bila je to tajanstvena opomena koju je ona viknula u vetar jedne preteće krize, izgovorivši je gotovo u poverenju, kao da „drugi“ ne čuju; bio je to poklon za budućnost u trenutku kada, osim za sadašnjost, ona nije imala vremena gotovo za ništa drugo. Ipak, Elen Vajt je ostavila nekoliko napomena o onome šta će biti obuhvaćeno omegom. Na osnovu hitnog karaktera te njene opomene čini nam se veoma važnim da pokušamo da sastavimo mozaik.

Na osnovu Duha proroštva možemo pouzdano da saznamo najmanje tri stvari u vezi s omegom. Ona nije bila deo otpada zvanog alfa; jer je trebalo da „sledi“ kasnije. Ona je trebalo da bude znatno kobnijeg karaktera od alfe, tako strašan izazov, da je Elen Vajt „drhtala“ za naš narod. „Nju će primiti oni koji ne žele da slušaju opomene koje je Bog dao.“ Drugim rečima oni, koji odluče da poštuju Božja uputstva samo onda kada ona odgovaraju njihovom ličnom afinitetu, biće lak plen za prevaru zvanu omega.

Međutim, ako „sondiramo“ izbor simbola koji je učinila Elen Vajt, zaključićemo da ih ima više nego što možemo da dešifrujemo. Ona 1904. godine vidi da se s crkvom događa nešto strašno. Vrata koja su nekada stajala otvorena za evanđelje, treskom se zatvaraju. Na sve načine se osporavaju istine, pa čak i one najosnovnije. Radi se o jednom strašnom iskustvu, o nečemu zbog čega se ona otvoreno boji da je može koštati života. Tako, gledajući u budućnost, ona vidi da će se to ponovo dogoditi, blizu kraja vremena. Božji narod mora biti opomenut na neki način, pa se Elen Vajt služi poređenjem da opiše dva događaja, razdvojena vremenom, ali slična po karakteru. Opisujući veliki otpad u budućnosti, ona ne koristi sledeće grčko slovo koje dolazi posle „alfe“. Ona

⁷² Eccl. 1,9. From „The Holy Bible“, NIV

⁷³ SM-I, p. 197

⁷⁴ Ibid., p. 200

ne upozorava na „betu“ otpada ili „gamu“, ili čak „deltu“. Naprotiv, ona „zaronjava“ daleko unapred, ka kraju azbuke i bira simbol koji je Hristos svojevremeno bio upotrebio u kontekstu posletka vremena. Alfa i omega. Implikacije su jasne. Postoje dva događaja, odvojena ali slična. Jedan od njih događa se na svršetku vremena. Tako, ako razumemo prvi, prepoznaćemo drugi.

U jedno možemo biti gotovo potpuno sigurni: omega će izvršiti napad na osnovne tačke učenja Crkve adventista sedmog dana. Gotovo svaki veliki otpad, kao po pravilu, uključivao je tri područja napada: učenje o svetinji, istražni sud i Duh proroštva - uvek u ime velikog dobra crkve, a odenut u takve izraze, kao što je *reformacija*. „Neprijatelj duša je nastojao da uvuče pretpostavku da je velika reformacija trebalo da se odigra među adventistima sedmog dana i da će se ta reformacija sastojati od odbacivanja doktrina koje služe kao stubovi naše vere i od zauzimanja za postupak reorganizacije.“⁷⁵ Jedan takav otpad, upozoravala je, mogao bi da ima zastrašujuće posledice, pošto je adventizam sistem vrlo tesno povezanih istina; napadni jednu, i domino figure počinju da padaju. „Načela istine“ u koja je crkva dugo verovala, „biće odbačena“. Osnovaće se „nova organizacija“. Pisaće se knjige „novog poretka“. Filozofije intelekta zameniće osnovne istine crkve. Subota će biti „površno svetkovana“. Novi pokret će predvoditi agresivni ljudi koji neće dopustiti „da im se išta nađe kao prepreka na putu“.⁷⁶

Bila je to slika od koje se ledi krv u žilama. Pod zastavom „novog videla“ moćne sile će nastojati da nateraju Božju crkvu da poprими neki neprepoznatljiv novi oblik. Oni će delovati u ime reformacije, zaboravljajući da je reformacija na koju je Biblija pozivala bila reformacija života, a ne utvrđene nauke; zaboravljajući ujedno i opomenu Elen Vajt da crkvi gotovo u istoj meri nije trebalo novo videlo, u kojoj joj je bilo potrebno da živi u skladu sa videlom koje već ima. U kontekstu toga oni će gotovo sigurno uneti duboku zabunu po pitanju jednog od najosnovnijih pitanja crkve: kako adventisti treba da žive?

Kad govorimo o adventnoj vesti, tu nema lukavstva. Ona ne šapuće svetu, već viče. Rečeno biblijskim jezikom, ona počinje, u trenutku kada anđeli viču sa sred neba. Ona završava najmoćnijim zemljotresom u istoriji sveta. Privukavši pažnju sveta, ona visoko drži i poštuje božanski zakon i objavljuje da je sud već počeo. U jednoj takvoj religiji malo je mesta za dvostruke standarde, za propovedanje jednog, a življenje drugačijim životom. Božji narod tvrdi da živi u velikom stvarnom (ne simboličnom) Danu pomirenja, i da životi njegovih pripadnika, za poslednji ispit, prolaze pred Bogom, tako da bi jedan od najtežih promašaja bio objaviti jednu ovakvu vest, a onda živeti kao da ona nije istina.

Ipak, to je obavezna posledica napada na istinu o svetinji ili istražnom sudu. Adventizam stvara neizbežan problem svakom pojedincu koji je ikada pokušao da revidira adventističku istinu. Svetinja i posvećenje su nedeljivo povezani. Napadneš li jedno, odmah ćeš povrediti i drugo. Ukloniš li istinu o svetinji, sa njenom snažnom porukom o istinskoj reformi i - ubrzo ćeš se naći kako lutaš lavirintom teoloških termina, nastojeći da objasniš zašto su dela zapravo potrebna. Napadneš li posvećenje, i - već od tog trenutka nećeš moći da se opustiš, sve dok ne ukloniš i svetlost svetinje koja te neće ostaviti na miru.

Ima li mogućnosti da se i ovo ponovi kao deo omega? Možda. Jedna od najboljih analiza može se naći u simbolici koju je upotrebila Gospodnja vesnica. Ima na umu da su alfa i omega dva slova na krajnjim tačkama iste azbuke. Ona su vezana nečim što im je zajedničko, a ipak gledaju u suprotnim pravcima. Ovde imamo nešto značajno, što će tek u jednom malom razmišljanju postati očigledno. Ko želi ovo da shvati, moraće da se vrati na teologiju alfe. Tokom celog svog života

⁷⁵ Ibid., p. 205

⁷⁶ T2, p. 355

Kellog je nepokolebljivo objavljivao svoje verovanje u hrišćanstvo. Ako ih posmatramo površno, misli iz njegovog poslednjeg razgovora sa starešinama crkve „Tabernakl“ u Batl Kriku zvuče kao reči odanog hrišćanina. Ipak, Kelogova teologija, razmatrana do njenog logičkog zaključka, isključuje, potrebu za Spasiteljem. Po njegovoj tvrdnji Bog je u svemu - u vazduhu koji udišemo (u obliku Svetog duha), u sunčevoj svetlosti, pa čak i u travnjacima koji su se prostirali izvan njegove kuće. Ako je Bog u svemu, On dakle mora da bude i u čoveku; na taj način svaki ljudski postupak postaje Božje delo. Božanstvo postaje tako unutrašnje, interno, da i sama pomisao na spoljašnjeg, eksternog Spasitelja postaje besmislena.

Nema Spasitelja - dakle nema ničega izvan čoveka. To, uzeto kao zaključak, koji, verovatno, ni Kellog ni Vagoner nikada nisu potpuno shvatili, je definitivna poruka alfe. Podimo sada putem logičkog simbolizma ova dva slova, koja su sastavni deo jedne obične azbuke, ali se nalaze na suprotnim krajnjim tačkama. Ako je po pitanju Hristove uloge u spasenju alfa u zabludi i ako upućuje u jednom pravcu grčke azbuke, da li je moguće da će i omega pogrešno tumačiti Hristovo delo, iako upućuje u suprotnom pravcu? Ili, recimo to drugim rečima: Postoji li mogućnost da omega „smrtnih zabluda“ pokuša da postavi Hrista potpuno *izvan* čoveka, izazivajući na taj način zbrku oko posvećenja, jer ono spasenje čini totalno *spoljašnjim*?

Ovo je pitanje koje zaslužuje najozbiljnije razmišljanje. Hristova uloga i delo su središnje istine hrišćanstva. Ako se nađeš u zbrci po pitanju Hristovog dela, bilo u nebeskoj svetinji ili u životu, tada, kako je to Danijels umesno izrazio, „sve se ruši“. Godine 1904. adventisti su bili pozvani da veruju u novu doktrinu, po kojoj spasenje postaje u potpunosti unutrašnji događaj. Bila je to neverovatno privlačna zabluda, sjajno zamišljena da privuče ljude u dobu optimizma, u kojem je svako, od finansijera do propovednika, govorio o ljudskom napretku.

Šta sada reći o kasnijem dobu, u kojem se razočarani, otrežnjeni svet osvrće i posmatra razvaline svog stoleća, videći samo beskrajne ratove i velike ekonomske krize, svetla koja blede pod nebom, u atmosferi u kojoj se ne može disati? Šta reći o adventistima, umornim i obeshrabrenim, zrelim za nešto što kao da nudi lakši izlaz iz beskrajne borbe? Đavo nema nikakvih izgleda da takvim ljudima proda beskrajni optimizam iz vremena alfe, ali zato može da učini nešto drugo. U svetu koji koji je „okrenut naopačke“, on je sposoban i alfu da okrene naopačke. Istom predmetu on može da pristupi iz pravca druge krajnosti. Mogao bi da pređe na suprotni kraj azbuke i tamo nađe omegu. Tako bi reči, koje bi uputio jednoj umornoj crkvi moglo da zvuče kao prijatna muzika: „Opustite se. Delo je završeno, i to već vekovima. Jedini vaš zadatak je da to verujete.“

Tako bi, jednim udarcem, veliki varalica, kao vremeplovom, mogao da vrati adventni pokret u vreme pre njegovog nastanka, brišući taj od Boga u život pozvani pokret kao neko čudno iskrivljeno vreme iz naučne fantastike. Ono, naime, što možemo smatrati jedinstvenim darom adventnog pokreta svetu, je osećanje žurbe, sigurnost u velike događaje koji zahtevaju vrlo ozbiljnu pripremu. Adventni pokret je u samom trenutku svog nastanka svoju veru demonstrirao na najbliz-taviji način od Dana pedesetnice naovamo. Vernici su reč *vera* podigli daleko iznad najvrtoglavijeg vrha koji je Luter uopšte sanjao da dostigne; oni ne samo što su verovali u Hrista, nego su očekivali da ga vide i izgledi na taj događaj postali su im stvarniji čak i od života na zemlji. Verovali su da će ubrzo gledati Njegovo lice, živeti sa anđelima, svedočiti bezgrešnim svetovima o svojim iskustvima. Imajući takvu mogućnost pred sobom, čovek nije mogao da bude bezbrižan i ravnodušan, kada se radi o kvalitetu života kojim živi. „Mi se pripremamo za susret sa Onim koji će se, praćen mnoštvom svetih anđela, pojaviti na nebeskim oblacima da vernima i pravednima podari konačnu besmrtnost.“⁷⁷ Elen Vajt je pisala i njene reči su savršeno opisivale hitan karakter događaja

⁷⁷ GC, p. 369

oko 1844. godine. To je bilo vrlo svečano vreme, uzor onoga šta *stvarno* znači verovati da Isus dolazi. Stare učinjene nepravde su bile ispravljene. „Mnogi su se obraćali Gospodu pokajnički i u poniznosti. Osećanja koja su tako dugo bila ograničena na zemaljsko, sada su se okrenula nebeskom...

Prepreke ponosa i rezervisanosti su potpuno uklonjene. Ljudi su priznavali grehe iz dubine srca, a članovi porodica radili su na spasavanju onih koji su im bili najbliži i najdraži. Često se mogao čuti glas usrdne posredničke molitve.“⁷⁸ Kakav je bio rezultat? Bila je to sila svedočenja koju su posle toga mnogi imitirali, ali retko dostizali: „Ogromna ljudska mnoštva slušala su svečane reči u tišini bez daha. Činilo se da se nebo i zemlja približavaju... Niko od onih koji su prisustvovali tim okupljanjima nikada neće moći da zaborave one prizore najdublje zainteresovanosti.“⁷⁹

Da je Božja crkva nastavila ovako, ne bi bilo ničega što ne bi mogla da učini - đavo je morao da pronade način da otupi vest. Njega nije uzbuđivalo to da li je Božji narod u zabludi kada misli da je spasenje u potpunosti unutrašnji proces, ili da li su njegovi pripadnici, na kraju, odustali, zbog gomilanja olujnih oblaka svršetka vremena, oslanjajući se na nešto što se maskiralo kao vera, a završavalo u potpunom promašaju. U njegovim očima samo je jedno bilo važno: morao je Božji narod da udalji od božanskog plana.

Te okolnosti su na frapantan način bile slične onima s kojima se suočio izrailjski narod kod Jordana. Dok su bili poslušni Bogu, bili su nesavladivi. Car Valak nije imao načina da ih zaustavi, pa ni potplaćivanjem proroka koji je nemoćno izgovorio blagoslove nad narodom koji je trebalo da prokune za novac. *Pa ipak, način je postojao*. Božji narod je mogao biti pobeđen ako prestane da se *ponaša* kao Njegov narod. Valam je bio nemoćan u nastojanju da prokune Izrailj, ali još uvek je mogao da ih dovede na ivicu propasti podmuklim planom, koji ih je vodio izvan granice zaštite Božjeg zakona. Božji blagoslovi bili su besplatni, ali su se mogli lako izgubiti.

Slično je bilo i u slučaju adventnog pokreta. Božja crkva je u tom trenutku stajala na obali Jordana - Jordana u proleće, nabujalog i velikog, koji je velikom silinom hitao kao Mrtvom moru, kao simbol gnevnog sveta kroz koji će Njegov narod morati da prođe na svom putu kući. Preko te razbesnele reke nije bilo ljudskog puta, načina prelaska - a ipak su mogli da je pređu bezbedno, pod zaštitom Božjeg kovčega, u kojem se nalazio Njegov zakon. Bila je to jedinstvena poruka adventnog pokreta. Dolazile su velike promene; svet je hitao u susret završnim događajima i ništa nije bilo tako važno kao biti spreman. Nijedna verska grupa u savremenoj istoriji nikada nije iznosila tvrdnje koje su iznosili adventisti: tvrdnje o veličanstvenim novim saznanjima o samom nebu, gde je Isus sudio svetu na temelju merila zvanog Božji zakon. U toj vesti nalazila se cela sadržina, suština adventnog pokreta. Vernici su pred očima sveta podigli kovčeg i zakoračili prema Jordanu, pa bi najnesrećnija od svih nesreća bila da su se tu, na pragu, sapleli i ispustili ga.

U tome je bila suština i upravo tu je sotona odlučio da usmeri svoje napade na crkvu, upravo onako kako je Elen Vajt predskazala. Napadi na adventnu vest uvek kao da se odnose na njene jedinstvene tačke verovanja. Oni su udarali na Božja visoka merila data Njegovom narodu - bilo izjavom da Njegovi zahtevi nisu nužni ili izjavom da su ti isti zahtevi nedostižni. Kenrajt je ovde doživeo brodolom, otvoreno napadajući zakon, subotu, nadahnuće Duha proroštva. Približavajući se istom grebenu iz drugog pravca, Džon Kelog je takođe doživeo brodolom svoje vere zbog neutemeljenih ideja koje su brisale istražni sud, a Božju svetinju „smestile“ u ljudsko telo. Belindžer, Vagoner, Džouns, Mekkoj, Konradi (Waggoner, Jones, McCoy, Conradi) - ličnosti koje su išle sličnim stazama, odlazeći brodom na dno tamo gde su verovali da vide jasan kanal istine.

⁷⁸ Ibid., p. 370

⁷⁹ Spec. T. A, No. 11, pp. 5.6

Učinivši to, oni će nesvesno demonstrirati ulogu dela u adventizmu.

Ponašanje onih koji su zastupali alfu pružilo nam je neke fascinantne uvide u posledice lažnih nauka, dajući i neke izuzetno korisne signale za prepoznavanje kad se one ponovo pojave. Sam Hristos je rekao da će otkrivanje jeresi ponekad biti ekstremno teško, naročito onda kad je jeres vešto prilagođena duhu vremena. Na kraju vremena pojaviće se zablude koje će moći da zavedu „i izabrane“ - proročanstvo koje se tužnom tačnošću ispunilo u slučaju alfe, zablude koje su odnele mnoge od adventističke intelektualne elite. Tako je Bog u svojoj mudrosti stavio na raspolaganje i drugo sredstvo za otkrivanje istine i zablude: rodovi. Ljudsko ponašanje. To je sredstvo kojim se ljudi služe da bi propagirali ono što im je važno. Sredstvo koje su koristili „reformatori“ iz 1905. godine zvuči kao spisak za proveru signala upozorenja, na koje treba obratiti pažnju u okviru završne prevare, zvane omega. Na vrhu te liste stoji ista taktika koju je koristio Lucifer da uvuče čovečanstvo u moru zvanu greh: ime joj je nepoštenje.

„Borba će postajati sve žešća i žešća“, opominjala je Elen Vajt 1898. godine. „Mišljenje će se suprotstavljati mišljenju, planovi planovima, načela nebeskog porekla sotoninim načelima.“ Ona potom predskazuje taktiku koju će neki koristiti. „Ima ljudi koji poučavaju istinu, ali ne usavršavaju svoje puteve pred Bogom, koji nastoje da prikriju svoje nedostatke, podstičući na otuđivanje od Boga.“⁸⁰

„Usred nas samih ustaće lažni učitelji, koji će slušati lažne duhove čija su učenja sotonskog porekla. Ti učitelji će odvlačiti učenike za sobom. *Uvlačeći se neopaženo, oni će koristiti laskave reči i praviti vešte pogrešne predstave, zavodničkom veštinom.*“⁸¹ U gotovo istom dahu ona je rekla da će se „lažne teorije umešati u svako područje iskustva i života i da će biti branjene sotonskom ozbiljnošću, kako bi fascinirale i zarobile um svake duše koja nije ukorenjena i utemeljena u punom poznanju svetih načela Reči.“⁸²

Ta predskazivanja su se na tragičan način ispunila u slučaju dr Keloga i uskog kruga njegovih sledbenika, koji su poduprli njegove manevre u Batl Kriku. Počelo je ostvarivanje podlo smišljenih zavera, koje će jedno vreme postojati neznane za bilo koga osim za zaverenike - i Božjeg vesnika, koja je njihove sastanke videla u noćnoj viziji. Do 1905. godine njihov plan je bio gotovo sazeo; bolnici Batl Krik ostalo je još samo malo vremena pod imenom adventističke ustanove, pa je Elen Vajt snažnim glasom uputila upozorenje crkvi. „Želim da oglasim poruku upozorenja našem narodu i blizu i daleko. Ličnosti koje se nalaze na čelu medicinskog dela u Batl Kriku čine napore da preuzmu upravu nad imovinom, nad kojom, u Božjim očima, nemaju pravno nikakvo pravo... *U toku je obmanjivačka akcija sa ciljem prisvajanja imovine na nepošten način.* To stoji pod osudom Božjeg zakona. Neću pominjati imena. Međutim, ima lekara i propovednika koji su bili pod hipnotičkim uticajem oca laži. Bez obzira na upućena upozorenja i opomene, prihvataju se sotonski sofizmi*, kao što su, nekada, davno, bili prihvaćeni na nebu.“⁸³ Pre toga, sestra Vajt je uputila dirljivo pismo svom sinu, koji se suočio sa žestinom otpada u Mičigenu. „Doktor čini napore da veže za sebe medicinske ustanove, potpuno u skladu sa svojim rečima, *kao što je i sotona u nebeskim dvorovima nastojao da veže za sebe anđele, koje je prevarom naveo da se priklone na njegovu stranu, radi organizovanja pobune na nebu.*“ Potom je dodala: „Žao mi je zbog tebe, Vili. Ne bih želela da budem u Batl Kriku. Ipak, stoj čvrsto za istinu.“⁸⁴

Ista taktika sada se prenela i na druga područja. Raskrinkani od strane Božjeg vesnika,

⁸⁰ EGW Manuscript 94, 1903

⁸¹ Ibid.

⁸² Spec. T. B, No. 7, p. 30

⁸³ Letter, EGW to W.C. White, 5.8.1903

⁸⁴ Spec. T. B, No. 7, p. 31

Kelog i njegovi saradnici okreću svoje napade protiv nje. Često su saradnici koji su se iz taktičkih razloga ili iz razloga zaštite svog zaposlenja, pretvarali da joj daju podršku, bacali prikrivene sumnje na verodostojnost njenih poruka. (Kelog je uspevao da drži ljude bez daha, obasipajući ih pričama o tome kako je „pripremio i postavio zamku za sestru Vajt“ i kako su njena svedočanstva upućena njemu bila hranjena pogrešnim informacijama koje je dobijala od A. G. Danijelsa i „Uplakanog Vilija“ Vajta.) Elen Vajt je sve to videla i opisala hladnom preciznošću. „Neki su vrlo lukavo radili na tome da diskredituju Svedočanstva opomene i ukora, koja su čitavih pola veka odolevala svim probama. *Istovremeno, oni odbacuju optužbu da tako nešto čine.*“⁸⁵

Istina je najživotvornije dobro na svetu. Naš goli opstanak zavisi od nje. Mi se svakoga dana apsolutno oslanjamo na precizne informacije čak i o onim najjednostavnijim stvarima života, kao što je boja semafora ili nosivost neke grede. Bez istine nema sigurnosti, bilo u fizičkoj ili duhovnoj sferi. Ona je jedini kanal kroz koji nam se Bog obraća, *a tom istinom su manipulisali ljudi koji su tvrdili da imaju vest reformacije za Božju crkvu*, ljudi koji nisu bili poštteni čak ni prema sopstvenim stvarnim namerama.

„Pre nastanka nedavnih događaja, jasno mi je bila izložena namera koju će nastojati da ostvare dr Kelog i njegovi saradnici. Zajedno s drugima, on je stvarao planove o metodima za zadobijanje simpatija ljudi. *Oni će se truditi da stvore utisak da veruju u sve tačke naše vere i da imaju poverenje u Svedočanstva. Na taj način mnogi će biti zavedeni i tako će preći na stranu onih koji su se udaljili od vere.*“⁸⁶

Sve ovo nas vodi ka jednom drugom obeležju alfe, jedno na koje treba posebno da bude upozoren Božji narod na posletku vremena. Ta taktika je vešto manipulisanje ljudima. Vođe pokreta alfa toliko su se predali zadatku menjanja crkve, da se čini da su zaključili da cilj opravdava sredstvo. Izloženi su jasni planovi, uz pomoć kojih će se oni lažno predstaviti kao lojalni adventisti koji veruju u istinu, ali koji su dobili novo videlo koje će sestra Vajt, ako dobije jasnu sliku o njemu, i sama prihvatiti. Čak su i ljudi, kao što je bio dr Dejvid Polson (David Paulson), za neko vreme pod obmanom od strane dr Keloga, iskreno smatrali da spisi Elen Vajt podupiru tu novu teologiju, što je bila zabluda koju je, kako je upozoravala Elen Vajt, Kelog svim silama nastojao da proglasi za priznatu činjenicu.⁸⁷ Bila je to majstorski izvedena obmana, čiji je plod bio formiranje jezgra sjajnih, uticajnih ljudi koji su se okupili oko jednog čoveka i jednog novog pokreta, čak ako bi to značilo napuštanje crkve.

Ovo ima vrlo duboko značenje za narod koji želi da prepozna omegu. Božje istine su tako utkane jedna u drugu, tako logički povezane, da odvrćanje od njih gotovo uvek podrazumeva nekoga ko stimuliše odvajanje, neku privlačnu, harizmatičnu ličnost. Postoji snažna ljudska sklonost da se povode za jakim vođama, naročito ako takav vođa zrači oduševljenjem. Upravo ovo su činile čitave nacije - milioni ljudi, sledeći čoveka sve do područja senki, do kojeg više ne dopiru zraci sunca. To je opasnost na koju nije imun čak ni Božji narod. Elen Vajt upozorava na to da je jedan deo ljudi posebno ranjiv na takvu taktiku. „Mnogo je onih koji nisu usavršili svoj hrišćanski karakter; njihovi životi nisu očišćeni i oslobođeni mrlja kroz posvećenje istinom. Oni će, tako, tu svoju nesavršenost uneti u crkvu, poricati svoju veru, *prihvatajući čudne teorije, koje će sami uzdizati kao istinu.*“⁸⁸ (Ovde imamo jednu stavku koju ukratko moramo da analiziramo. Ako lažni vođa to oseti, ako vidi da nesavršenosti u životu njegovih sledbenika njih još jače vezuju za njega i njegove teorije, on će imati snažnu motivaciju da stvori teologiju u kojoj će se ljudi moći osećati

⁸⁵ EGW, Letter 328, 1906

⁸⁶ Letter, EGW to S. N. Haskell, 28.11.1903

⁸⁷ EGW Manuscript 145, 1905

⁸⁸ SM-I, p. 197

udobno u svojim zabludama i nedostacima.)

„Sjajne, blistave ideje često 'sinu' od umova koji se nalaze pod uticajem velikog Varalice. Oni koji slušaju i prećutno prihvataju, biće opčinjeni, kao što je Eva bila opčinjena zmijinim rečima. Oni ne mogu da slušaju atraktivne filozofske spekulacije, a da u isto vreme drže jasno u mislima Reč živoga Boga.“⁸⁹

Jedne noći u 1904. godini, pre nego što je iz Vašingtona krenula na put za Berajen Springs, Elen Vajt je u viziji videla skup u Batl Kriku koji je u tom trenutku bio u toku. „Dr Kelog je govorio, pun oduševljenja svojim predmetom... *U svom izlaganju on je sadržaj materije izražavao donekle uvijeno i prikriveno*, a u stvarnosti je izlagao... naučne teorije srodne panteizmu.

„Pogledavši zadovoljna, zainteresovana lica onih koji su slušali, Onaj koji je stajao uz mene rekao mi je da su zli anđeli zarobili misli govornika.“ I Elen Vajt je dodala, da je bila „zaprepašćena, videći s kakvim entuzijazmom su bile prihvatane te obmanjivačke priče i teorije.“⁹⁰

Bilo je opasno čak i raspravljati o tim temama sa vođama alfe. To je, ponovo, zahtevalo principijelno poštenje. „Našavši se u diskusiji o tim teorijama, njihovi branitelji bi izvrtali reči izgovorene njima nasuprot, čineći da poprime upravo suprotno značenje od onoga što je imao na umu onaj ko ih je prethodno izgovorio.“⁹¹ Drugim rečima, čak je i sam razgovor s tim ljudima značio ulaženje u rizik da budete pogrešno protumačeni, da vam neko reči potpuno izvrne, i to tako da se stekne utisak da one podupiru Kelogove ideje. Na taj način su zaverenici alfe uspevali da stvore utisak da su ljudske mase „na njihovoj strani“, i da njihovih sledbenika ima znatno više nego što je stvarno bilo... Smrtonosna igra, koju su njeni protagonisti igrali po neortodoksnim pravilima, kojima nisu mogli da se koriste vođe Božje crkve - igra za ljudske umove, kao pionima po šahovskoj tabli i kontrolom nad crkvom kao konačnim ulogom. Jedno se može reći s potpunom sigurnošću: igra alfe igrala se „na ozbiljno“, sa posledicama za večnost.

Da bi ostvario svoje uverljive ciljeve, Kelog je sa svojim sledbenicima koristio određene fascinantne psihološke mehanizme. Skupovi su se često održavali noću, a povremeno i do ranih jutarnjih sati, kad su slušaoci već bili iscrpljeni i manje sposobni da razmišljaju i prosuđuju za sebe same. „Dugi noćni razgovori koje održava dr Kelog jedan su od njegovih najuspešnijih metoda za postizanje svog cilja. Njegov neprestani tok govora zbunjuje umove onih na koje on želi da utiče. On izvrće, pogrešno citira reči i dovodi one koji argumentovano raspravljaju s njim u tako pogrešno svetlo, da se njihove sposobnosti rasuđivanja otupljuju. Uzimajući njihove reči, on im daje takav smisao, da se čini da imaju značenje potpuno suprotno svom prvobitnom značenju.“⁹² Elen Vajt mu je pisala s osećanjem bola, podsećajući ga da je istovetna taktika bila upotrebljena i ranije i da je dovela do pada trećine nebeskih anđela. I Lucifer je vešto koristio tu tehniku, odlazeći od anđela do anđela, navodeći ih da daju izjave, koje je on potom ponavljao i izvrtao pred drugim anđelima. Bila je to katastrofalna taktika, jer je o njemu napravila utisak da ima veću podršku nego što je stvarno imao, dok je istovremeno ta ista taktika bila upotrebljena da se diskredituju anđeli lojalni Bogu, slabeći njihovu verodostojnost, pa time i njihov uticaj na strani istine. Bila je to taktika protiv koje čak ni sam Bog nije imao delotvornu protivmeru, osim vremena - i sigurnosti da će Lucifer jednoga dana da ode predaleko i nesmotreno da izađe iz uglađenosti i sjaja, koji su maskirali njegov stvarni karakter.

Tehnika ogovaranja kao da je bila sastavni deo alfe. Ona je opasnost protiv koje Božja crkva treba posebno da bude na oprezu. „Čak će se i u našim danima... i dalje događati da čitave porodice,

⁸⁹ Spec. T. B, No. 6, p. 41

⁹⁰ Ibid., p. 42

⁹¹ EGW, Letter 259, 1904

⁹² Spec. T. A, No. 11, pp. 9.10

koje su nekada uživale u istini, sada izgube veru, zbog toga što su im iznošene klevete i laži o onima koje su voleli, s kojima su se posebno rado družili i zajednički provodili prijatne trenutke.“ Njihova greška je bila u slušanju. „Oni su otvarali srca sejanju kukolja i on je nikao među pšenicom... pa je dragocena istina izgubila svoju silu u njihovim očima.“ Jedno vreme im je ekskurzija u tu novu igru ogovaranja i lažne teologije donla čudan osećaj ushićenja, kao nekada Evi: „Lažna revnost je pratila njihove nove teorije, što je otvrdnjavalo njihova srca protiv branilaca istine, kao nekada srca Jevreja protiv Hrista.“⁹³

Tako su harizma [prijatan utisak, privlačno zračenje neke ličnosti], vešto korišćenje neistina o ljudima koji stoje na strani istine i poziv u sledbeništvo neke ličnosti, bili značajni činioci otpada koji je iz crkve izbacio čak i one ljude koji su nekada „istinito“ objavljivali treću andeosku vest. U optičaju su bila sva raspoloživa sredstva da bi se obezbedila odanost jednom čoveku i njegovim svetlucavim idejama; ta tehnika je delovala uspehom koji izaziva jezu. Radi se o pretnji protiv koje Božji narod treba da bude neverovatno oprezan, da bi bio siguran da se to ne dogodi ponovo. Međutim, za one koje privlači magnetizam, magnetna privlačnost, određene ličnosti, koje „golicaju“ nove ideje, koje će imponovati čak i vodećim misliocima, evo upozorenja iz 1905. godine: „Bojim se ljudi koji su se dali na proučavanje veštine koju je sotona upotrebio u svojoj borbi na nebu... Kada jednom progutaju udicu, čini se da je više nemoguće da pokidaju čini koje sotona baca preko njih.“⁹⁴

Ono što treba zapamtiti je da se u stvarnosti radilo o vlasti nad crkvom. Ukoliko se dovoljan broj ljudi (pre)obradi u tu novu teologiju, ako se stvore uslovi da crkve na izborne sabore kao delegate pošalju takve „obraćenike“ i ako bi ustanove na svim važnim mestima imale ljude odane alfi, i crkva bi konačno krenula tim putem, dopalo se to A. G. Daniijelsu i Elen Vajt ili ne. Na osnovu spisa Elen Vajt postoji opravdan razlog za verovanje da su u to vreme dobro pripremljeni naponi preduzimani svesno, s namerom da se sruši sama organizacija crkve. Obratimo pažnju na izbor reči upotrebljenih u upozorenju koje je ona, juna 1905. godine uputila crkvi: „*Moram da upozorim sve naše crkve da se čuvaju ljudi poslatih sa zadatkom da špijuniraju na našim saborima i u našim crkvama - da obavljaju posao na koji ih huška otac laži i obmane.*“⁹⁵ Na jednom drugom mestu ona je upozorila da je „na sastanku bilo mnogo prerusenih izdajnika, a Hristos poznaje svakoga od njih. Boga su osramotili nelojalni ljudi... Onima koji žive u Batl Kriku, poručujem - za dobro svojih duša, koliki god od vas možete, uklonite se od borbi i opasnosti koje vladaju u njemu.“⁹⁶

Te „borbe“ i „opasnosti“ o kojima je ona govorila, dostižu akutnu fazu u 1906. godini. Već 1902. godine vernici su pretili da će tužiti crkvu, kako bi sprečili preseljenje izdavačke kuće Rivju and Herald u Vašington D.C. Sada se duh sukoba i prisiljavanja ponovo pojavio na površini. Veliki molitveni dom „Tabernakl“ u Batl Kriku postao je žižna tačka borbe za vlast; započet je sudski proces u Mičigenu, kojim je trebalo izdejstvovati sprečavanje prenosa crkvenog vlasništva na lokalnu crkvenu oblast. Proces su na kraju dobili lojalni vernici, ali tek posle spektakularne dvogodišnje borbe. Čak je i jedan čikaški list bučno, iz teksta ispod naslova sa prve strane, objavio da je Adventistička crkva pred rascepom „na dvoje“, svalivši veliki deo krivice na Elen Vajt. Celokupna tužna priča poslužila je kao ilustracija za jednu drugu tačku prepoznavanja alfe: gde god se ona kreće, za njom stiže i nevolja.

Isto to se ranije videlo i u Belindžerovom otpadu. Pišući iz Britanije, pastor Farnsvort je

⁹³ Letter, EGW to Brethren Daniells and Prescott and their associates, 30.10.1905, J.H.N. Tindall Collection

⁹⁴ Spec. T. A, No. 12, p. 9

⁹⁵ Ibid., B, No. 7, p. 15

⁹⁶ Letter, A. G. Daniells to W.C. White, 16.3.1905

rekao da je „Belindžer više-manje propovedao o tim stvarima, sve dok nije izjavio da i brat Hačinson (Hutchinson) iz Irske na tu materiju gleda isto kao i on, a isto tako i značajan broj uticajne braće. Brat Miredit (Meredith), koji je bio vođa dela u Velsu rekao je da je ta teorija oneraspoložila veliki broj vernika u Velsu, a brat Endros (Andross) sa severa Engleske je imao ozbiljne teškoće u crkvi Birmingham, kao i u drugim mestima, sa nekima od vodeće braće oko pitanja svetinje... Ne znam kako, ali taj mračni oblak otpada stvorio nam je velike probleme.“⁹⁷ I u Batl Kriku, Kelog je nedavno radio iza kulisa, uzaludno ali mučno nastojao da ukloni postojeće ličnosti iz vođstva Generalne konferencije. U svemu tome postojala je velika rešenost da se učini promena u Crkvi - ako je moguće političkim sredstvima, a ako bude neophodno i prevratom - što Elen Vajt vrlo slikovito opisuje: „Nije se dopuštalo da išta stane na put novom pokretu.“⁹⁸ Bila je tu prisutna neka čudna okrutnost, retko, ako uopšte, viđena ikada ranije, u čemu dugogodišnja prijateljstva više kao da nisu mnogo značila, a primeri tradicionalne odanosti tajanstveno su iščezavali. Džona Keloga su Vajtovi finansijski pomagali tokom njegovog medicinskog obrazovanja, a sada se on oštrim napadima okrenuo protiv starih prijatelja. A. T. Džouns i E. J. Vegoner, koji su zajedno sa Elen Vajt zajedno i propovedali, odrekli su se starog zajedništva u korist nove teologije. Čak je i Frenk Belden, adventistički autor pesama i nećak sestre Vajt, bezuspešno pokušavao da je prevarom navede da izda jedno lažno svedočanstvo, a onda pokrenuo sudski proces protiv odanih vernika koji su nastojali da zaštite crkvenu imovinu. Gde god bi se pojavila ta nova teologija, kao da su nicali problemi, koje su izazivali „zli jezici i opasni umovi, naoštreni dugim iskustvom u izbegavanju istine“, koji su bili „neprekidno aktivni u unošenju zabune i ostvarivanju planova na koje je huškao neprijatelj.“⁹⁹

Kao što smo i ranije videli, u slučaju alfe bilo je karakteristično još nešto drugo - agresivno vršenje pritiska na mlade osobe u Adventističkoj crkvi. Posle izlaska iz štampe knjige *Živi hram*, Kelog ju je poslao oblastima i nastojao da angažuje mlade u njenom širenju i prodaji. On je bio taj koji je ponovno aktivirao rad koledža Batl Krik, čime je mnogo studenata bilo pod predavačkim uticajem i nadzorom njegovih intelektualno najjačih pomoćnika. Pristupivši im u jednom vrlo osetljivom životnom dobu, u kojem se na njih lako utiče i stavivši ih u ambijent učionice u kojem predavač po tradiciji uživa veliko poverenje studenata, on se nadao sticanju velikog broja sledbenika među pripadnicima mlade crkvene generacije. Na taj način su predvodnici nove teologije očekivali da steknu snažnu zaleđinu za drugi talas svog napada. Ako ne bi uspeli da svoja gledišta nametnu crkvi, trebalo je samo da sačekaju, strpljivo obučavajući svoje studente, a onda da ih razašalju po svetskom polju, čime bi sama osnova organizovanog dela počela neprimetno da se menja. Tako bi jednoga dana ti disidenti stekli i uticaj i glasove da možda tu promenu i ozvaniče. Na određeni način to je moglo biti najopasnije od svih taktika. U tom momentu je sestra Vajt bila spremna da dâ sve, uključujući i svoj život, za zaštitu istine. „Bože sačuvaj, da izgovorim i jednu reč kojom bih ohrabrila naše mlade da pođu u mesto u kojem će se pokvariti pod uticajem pogrešnih teorija i laži o svedočanstvima, o radu i karakteru Božjih slugu.

Moja vest će postajati sve određenija i određenija, kao što je bila i vest Jovana Krstitelja, makar me to koštalo i života. Narod ne sme da bude prevaren.“¹⁰⁰ Povremeno se čuje okrutna primedba da Elen Vajt nije bila usklađena sa stvarnostima s kojima se suočavaju mladi u crkvi. Ona je 1904. godine bila spremna i da *umre* za njih.

Konačno, oni koji su nosili alfa-otpad imali su još jednu zajedničku osobinu: suprotstavljali

⁹⁷ Letter, A. G. Daniells to W.C. White, 16.3.1905

⁹⁸ SM-I, p. 205

⁹⁹ Ibid., p. 195

¹⁰⁰ Spec. T. B, No. 7, p. 34

su se Duhu proroštva. Motivaciono, to nije bilo teško shvatiti; mnoge od njihovih najomiljenijih ideja naletale su na zid odlučnog protivljenja Elen Vajt. Zahvaljujući moći Božjega Duha, često su njihovi tajni planovi iznošeni na videlo; ona je bila očevidac njihovih sastanaka, čak sa vrlo velikih udaljenosti. Pošto božanska istina nije bila na njihovoj strani, oni su morali da posegnu za nekim „surogom“, zamenom, pa im je najlakši izlaz, čini se, kao uvek, bio ličnih napad na vesnika koga je Bog odlučio da upotrebi. Što se tiče te taktike, ona nije bila ništa novo, jer se može pratiti još iz vremena Kadis-Varnije, gde je izrailjski narod - imajući fizički pred očima Božji stub od oblaka - optuživao Mojsija što ih vodi kroz teške pustinjske predele. Rezultat je, i tada i kasnije, uvek bio odvajanje od Božjih blagoslova.

Glava 6

KUŠANJE ĆE DOĆI NA SVAKU DUŠU

Bilo je jedan sat posle ponoći; Elen Vajt je sedela u krevetu, verovatno koristeći dasku za pisanje umesto pisaćeg stola, pišući onoliko brzo, koliko je njeno pero moglo po hartiji. Imala je običaj da ustaje pre zore i radi svoj posao, ali ovog jutra, samo jedan sat posle ponoći, osetila je žurbu kao retko kad do tada. Božji narod je bio pred velikim rešetanjem, pred velikim sudarom sa zabludom, u kojem će mnogi izgubiti pravac. Zato se osećala prisiljena da im uputi poslednje jasno upozorenje pre nego što se to dogodi.

Te noći je počelo nešto ranije, sa vrlo slikovitim snom, koji je ona shvatila kao božansku poruku, a sadržinu će najbolje izneti njene vlastite reči:

„Kratko pre nego što sam poslala svedočanstva o nastojanjima neprijatelja da, širenjem zavodljivih teorija, potkopa temelje naše vere, čitala sam o nesreći jednog broda u magli, koji je udario u ledeni breg. Nekoliko noći sam vrlo malo spavala. Osećala sam se pritisnutom, kao kola natovarena snopovima. Jedne noći jasno mi je prikazana jedna scena. Brod je plovio morem, u gus-toj magli. Iznenada je mornar na osmatračnici viknuo: ‘Ledeni breg, baš pred nama!’ I zaista, visoko iznad broda, uzdizao se divovski ledeni breg. Jedan autoritativni glas je viknuo: ‘Pravo na njega!’ Ni sekunde se nije smelo oklevati. Moralo se delovati u istom trenutku. Mašinista je dao punu paru, a kormilar je usmerio brod pravo na ledeni breg. Brod je s treskom udario u led. Udar je bio zastrašujući; ledeni breg se razbio u mnogo delova, koji su, bučno kao grmljavina, padali po palubi... Dobro sam znala značenje ove slike. Znala sam šta mi valja činiti. Čula sam reči, kao glas mog Kapetana: ‘Pravo na njega!’ Sledećih nekoliko dana radila sam i rano u zoru i kasno uveče, pripremajući za naš narod uputstva koja sam dobila u vezi sa zabludama koje su dolazile među nas.“¹⁰¹

Elen Vajt je izvesno vreme bila u nedoumici, pitajući se, u čudu, šta da učini u vezi s nedopuštenim novim idejama koje je Kelog nametao crkvi. Za nju je Božja crkva bila najveće blago na zemlji. Ta crkva je često bila u zabludi; u mnogo navrata ona je upućivala ozbiljne poruke njenom vođstvu, preklinjući ih da učine reformu. Ipak, njena odanost crkvi nikada nije bila pokolebana. Sada joj se učinilo da bi otvoreno suočenje s velikim izazovom moglo da povede u veliki razdor među vernicima crkve, što bi sobom donelo nezamisliv gubitak talenata, sredstava ili duša. Stoga joj je bilo više nego teško da donese odluku.

Čekala je da prođu mnogi meseci, nadajući se da će nešto od onoga što je rekla dodirnuti osetljivu strunu u Kelogovom srcu i ipak ga spasti za delo. Međutim, ona je dobila božanski znak, po kojem će znati trenutak kada se konfrontacija više ne može odlagati. Biće to „kada vođe u Batl Kriku izvrše otvoren napad na Svedočanstva“ i Duh proroštva. Potom je rekla: „Braćo, sada se suočavamo s najvećom nevoljom do sada. ‘Pravo na nju’ u svoj snazi i sili od Boga.“ Bitka je počela; crkva je izašla na susret neprijatelju i tako, po rečima Elen Vajt, koja je povlačila lepu paralelu sa Gedeonovom borbom, „vrčevi se slomiše i videlo zasvetli punim sjajem.“¹⁰²

Predstava o jednoj velikoj krizi, koja dovodi do gubitka vernika, nespojiva je sa adventnim pokretom, a ipak njegov neizbežan deo. Negde, nekada, nastaje jedan veliki izazov, koji će potresti crkvu. U tom teškom iskušenju mnogi će otpasti, čak i među istaknutim misliocima. „Neće još

¹⁰¹ SM-I, pp. 205.206

¹⁰² EGW Letter 328, 1906

potrajati dugo, i svaka će duša biti iskušana i oprobana... Mnoge zvezde, čijem smo se sjaju divili nestaće tada u tami. Plevu će, kao oblak, odneti vetar, i to upravo sa mesta na kojima vidimo samo gumna bogate pšenice.“¹⁰³ Povod za ovako veliki preokret biće lažna nauka.

„Kada, *unošenjem lažnih teorija*, nastupi rešetanje, ti površni čitači, koji nisu nigde usidreni, postaće kao putujući pesak.“¹⁰⁴ Jedina čovekova nada u to vreme biće poznavanje Božje volje, onako kako je otkrivena u Svetim spisima. „Vreme se brzo približava, u kojem će vladati velika bespomoćnost i zbunjenost. Obučeni u anđeoske haljine, sotona će varati, ako mu bude bilo moguće, i same izabrane... Tada će duvati svi vetrovi doktrina... Oni koji su se oslanjali na svoj razum, na intelekt, genijalnost ili sposobnosti tada neće stajati na čelu Božje crkve. Oni nisu držali korak sa videlom.“ Tada dolazi njena rečenica, koja je puna tragike: „U poslednjem svečanom delu učestvovalaće samo mali broj veliki ljudi.“¹⁰⁵

Da ne bismo izgubili značenje svega ovoga, shvatimo koliki je obim tragedije koja je tu opisana. Očigledno će jedna neodoljivo jaka obmana protutnjati kroz crkvu, odnoseći sa sobom svakoga ko nije apsolutno utemeljen u istini, bez obzira na stepen njegovog obrazovanja. Sam Isus je upozoravao na zablude koje će, ako bude bilo moguće, „prevariti i same izabrane“. Pavle je predskazao dolazak „teških vukova“, skrenuvši ozbiljnu pažnju da će „između vas ustati ljudi koji će govoriti izvrnutu nauku, odvlačeći učenike za sobom“.¹⁰⁶ Ljude od istine neće odvlačiti otvorena zabluda, niti frontalni napadi na hrišćansku veru; naprotiv, to će učiniti neprimetna mešavina istine i zablude, kombinovana tako lukavo, da je jedina nada da to neko otkrije - uz pomoć Svetoga Duha i marljivog proučavanja Božje otkrivene istine. Biće, čak, nužno da odbacimo i prividne stvarnosti koje nam prenose naša čula i da hodimo [čitaj: živimo] verom i samo verom u svetlosti koja izvire iz Božje reči.

Rečeno nam je da će nastati veliko probuđenje, neposredno pre nego što Božji sudovi poslednji put pohode zemlju. Znajući ovo unapred, sotona „će nastojati da to spreči, unošenjem jednog falsifikata. U crkvama koje može da pokori pod svoju obmanjivačku moć, napraviće privid da su Božji posebni blagoslovi već izliveni; tu će biti prikazano nešto za šta će se verovati da je veliko versko probuđenje, veliko interesovanje za adventističku vest. Ljudi će masovno klicati, govoreći da Bog na divan način radi za njih, *iako će to biti delo jednog drugoga duha*.“¹⁰⁷

Mi smo se generacijama navikavali da uobražavamo kako se sve to odigrava uglavnom izvan Adventističke crkve i da ćemo mi, nalazeći se bezbedno unutar Božjeg ostatka, to posmatrati zainteresovano, ali sa sigurnosnog odstojanja. Tako i ta uobrazilja može da nas ostavi u zabuni, kad ćemo se pitati kako je moguće da obmana ugrozi i same izabrane iz naših redova. Da li je moguće da smo potcenili neprijatelja, ne uviđajući da ista prevara lažnog probuđenja može da se pokaže i usred Adventističke crkve, praćena svim zamkama koje deluju na čula i koje traže veru? Ako na to pitanje odgovorimo negativno, nama će biti vrlo teško da objasnimo zbog čega će ugasiti neke od naših „najblistavijih žižaka“ i postati naši najljući i najglasniji neprijatelji. Ljudi i žene neće postajati *toliko* gnevni zbog sitnih unutarcrkvenih nesporazuma. Taj nivo gneva ispoljava se samo onda kad se ljudi osvedoče da je crkva odbacila neku ideju koju oni smatraju vitalnom religioznom istinom.

Tako će rešetanje koje smo dugo s vrelim strahom očekivali, sadržati pitanje doktrine i - ako su istorija i logika u pravu - verovatno i crkveno neprihvatanje onoga što neki ljudi smatraju

¹⁰³ T5, p. 81

¹⁰⁴ EGW, TM, p. 112

¹⁰⁵ T5, p. 80

¹⁰⁶ Matt. 24,24; Acts 20,29.30

¹⁰⁷ GC, p. 464

životno važnim, vitalnim „novim videlom“. (Setimo se da Elen Vajt jasno govori da će rešetanje biti posledica „unošenja lažnih nauka“.) To nam nameće jedno važno pitanje: šta će biti napadnuto?

Ovo je pitanje koje bismo mogli odbaciti kao čistu spekulaciju, ukoliko ne bismo imali već nekoliko spremnih odgovora. S jedne strane, mi znamo da će subota na kraju vremena biti sporna tačka doktrine. Da li bi subota čak i unutar same crkve mogla da postane predmet sukoba? Pre nego što to odbacimo kao nemoguće, moramo priznati da se to već jednom dogodilo. Kenrajt, posle svog napada na doktrinu o svetinji, okrenuo je silinu svojih napada na subotu i zakon. Iako je s početka izjavljivao da veruje u istinu o suboti, Kelog je postepeno praktično otpao od nje, radeći uporno na tome da se u bolnicu ukine sistem radnog vremena koji je omogućavao svetkovanje subote. Subotna rekreacija za pacijente postajala je sve svetovnija po karakteru. Važno je da shvatimo da će subota biti napadnuta na mnogo različitih načina, od kojih će neki biti otvoreni, a neki prikriveni i rafinirani. Subotu se, primera radi, može napasti indirektno, udarcem na temelje na kojima ona počiva. Ona se, konačno, nalazi u zakonu. Ako prihvatimo teologiju koja omalovažava Božji zakon - koja kaže, na primer, da je nemoguće držati te uredbe - mi smo napali elemente zakona, među kojima je i subota. Rečeno nam je da će se pred kraj vremena od nekih adventista tražiti da svoje svetkovanje subote brane na sudu. Piscu, koji je advokat, teško je da zamisli da neki sud ozbiljno shvati adventistu, koji traži pravo na bogoslužjenje subotom, a koji istovremeno priznaje da ne može da poštuje zakon na kojem se temelji subota.

Dalje, mi sigurno znamo da će glavni napad biti uperen protiv Duha proroštva. „Sotonina zaista poslednja obmana biće negiranje svedočanstva Božjeg duha.“¹⁰⁸ Ovaj podatak je neverovatan; teško je, naime, zamisliti ljude da odbacuju nešto što im pruža neprocenjive pred-informacije o taktici neprijatelja koji namerava da ih liši večnog života. Ipak, ovo je nama poznat paradoks, koji se ponavlja onoliko puta koliko puta istorija govori o Božjim vesnicima. Relativno je lako čitati spise proroka koji je živio pre dve hiljade godina, čiji jezik ne koristi idiome, izraze našeg savremenog doba i čiji nas opisi greha ne pogađaju tako bolno. Zato je nešto sasvim drugo s odobravanjem prihvatiti reči osobe koja se obraća vremenu u kojem ti živiš, drugim rečima, govori savremenim jezikom. Međutim, gotovo da ništa nije tako važno kao prihvatanje upravo te vesti.

Ako nas istorija nečemu može naučiti, naučiće nas da će omega-otpad verovatno obuhvatiti i jedan oblik zbrke oko uloge dela i posvećenja. Znamo da je to gotovo uvek bilo prisutno u ranijim otpadima, bilo kao rezultat direktnog teološkog napada ili ponašanjem onih koji se zauzimaju za promenu. Kenrajt je otvoreno napao zakon. Oni koji su tvrdili da imaju „sveto telo“, napali su ga na prerušen način, izjavljujući da veruju, dok su istovremeno popuštali prohtevima za svim vrstama grešnih radnji u ime svetosti. U Kelogovoj eri se među nekim vernicima videla notorna nemoralnost. Uvek kad bi adventisti, bilo direktno ili indirektno, odbacivali odgovornost za svoje ponašanje, svoj način života, nastajale su velike štete. Tako je od bitnog značaja za nas da razumemo nešto što su neki opisali kao paradoks u adventizmu: dužnost ulaganja ljudskih napora za donošenje rodova evanđelja, koje je, kako tvrde većina protestanata, besplatan Božji dar i uopšte ne traži takvo ljudsko angažovanje.

Na ovo očigledno kompleksno pitanje može se neobično lako odgovoriti ako razumemo dva pravna principa, zvana prethodni i naknadni uslov. Prethodni uslov se postavlja osobi pre nego što on ili ona dobije imovinu. Da bi joj se moglo dodeliti pravo sticanja određene imovine, osoba mora da učini nešto sasvim određeno, posle čega joj imovina pripada. U religijskom smislu, ovo je falsifikat pravog evanđelja - i to je najpoznatiji oblik religije poznat čoveku. Sveukupno neznaboštvo je duboko ukorenjeno u tom shvatanju; ako idemo do kraja, on za naklonost božanstva zahteva ljudske

¹⁰⁸ SM-I, p. 48

žrtve. U hrišćanstvu jedini prethodni uslov je - vera, vera tako potpuna i kompletna, da vodi ka predanju čovekove celokupne volje Bogu koji je ljubav.

Naknadni uslov je prividno slična, ali praktično vrlo različita vrsta pravila. Ovde se imovina prenosi odmah, na licu mesta, bez obaveze vršenja bilo kakvog prethodnog čina. Ali i to se čini uslovno - pod uslovima koji su aktivni posle transfera imovine. Čovek može da prenese zemljište na svog suseda, primera radi, pod uslovom da se ono nikada ne upotrebi za prodaju alkoholnih pića; ako sused ikada pogazi taj uslov, zemljište se vraća prvobitnom davaocu. Ovaj upadljiv primer iz ljudskog zakona, pokazuje kako zapravo funkcioniše plan spasenja. Dar je besplatan; nema načina da se tvrdi da ga je novi vlasnik „zaradio“; ipak, ako bi on pogazio uslove pod kojima je dobio dar, on može da se pokaže nepodobnim za susede i time izgubi pravo daljeg vlasništva.

Koncept pravednog života je neizbrisivo upisan u biće adventizma. Uostalom, adventisti tvrde da imaju poslednju vest opomene svetu, vest koja se neuporedivo većom silom propoveda životom nego samo rečima. „Vi ste videlo svetu“, rekao je Hristos. „Neka svetli vaše videlo pred ljudima, da *vide vaša dobra dela* i slave Oca vašega koji je na nebesima.“¹⁰⁹ U Hristovoj teologiji nema razloga za osećanje neugodnosti zbog dobrih dela, ili za nedoumicu oko toga da li su plodovi posvećenja za nas obavezni. Pobožan život je, po Njegovom planu, jedan od glavnih načina propovedanja poslednje vesti nade ovom svetu.

I tako se ovaj zaključak, čini se, pojavljuje kao ključni element završnog iskušenja Božje crkve, koje su adventisti upoznali kao rešetanje. „Neki će reći da je očekivanje Božje naklonosti zbog dobrih dela samo uzdizanje sopstvenih zasluga. Tačno je da dobrim delima ne možemo da kupimo nijednu jedinu pobedu; *ipak mi bez njih ne možemo postati pobednici*... U svakoj verskoj krizi neki će podleći iskušenju. Božje rešetanje će mnoge ljude oduvati kao suvo lišće.“¹¹⁰ U ranom periodu adventnog pokreta Elen Vajt je pisala da „dokle god Bog bude imao crkvu, On će u njoj imati one koji će vikati glasno, ne ustežući se, koji će biti njegova oruđa u ukoravanju sebičnosti i greha“. Ona je videla da će „pojedinci ustati protiv jasnih svedočanstava“. Posledice će biti tragične, ali neizbežne. „Rešetanje se mora dogoditi ubrzo, da se očisti crkva.“¹¹¹

Čudne reči iz usta žene koja će provesti ceo svoj život u nastojanju da održi na okupu crkvu koja joj je značila više od samog života. Takvo jedno kušanje je, čini se, strano crkvi koja je tako „predodređena“ da veruje u važnost jedinstva. To je bilo teško za Elen Vajt, a biće teško i za nas. Međutim, zloupotrebiti se može čak i dar jedinstva - poput i drugih Božjih darova ljudima. Unošenje zabluda u crkvu koje će je razoriti, a onda ih zaštititi pod izgovorom očuvanja „jedinstva“ je problem kojim je Elen Vajt morala ozbiljno da se bavi 1904. godine. „Mi moramo da se ujedinito“, izjavila je, „ali ne na platformi zablude“.¹¹² „Mi nećemo prihvatiti reči onih koji nam dolaze s veću koja se suprotstavlja naročitim tačkama naše vere. Oni sakupljaju mnoštvo biblijskih citata i gomilaju ih kao dokaz oko teorija koje zastupaju. Ovo se događalo uvek iznova tokom poslednjih 50 godina.“¹¹³

Za adventiste koji su hteli da izbegnu veliku opasnost, ona je imala jedan iznenađujući savet u vezi sa teorijama koje je propagirao dr Kellog, koji je i sama morala da primeni u slučaju doktora: nemojte o njima čak ni diskutovati s onima koji uporno nastavljaju svojim kursom, iako je crkva već izrazila zvaničan stav po tome pitanju. „U vreme održavanja zasedanja Generalne konferencije u Ouklendu, Gospod mi je zabranio bilo kakav razgovor sa dr Kelgom. Za vreme tog zasedanja

¹⁰⁹ Matt. 5,14.16

¹¹⁰ T4, p. 89

¹¹¹ EGW, SG-II, p. 284

¹¹² Letter, EGW to S.N. Haskell, 28.11.1903

¹¹³ SM-I, p. 161

pokazan mi je prizor, u kojem sam videla zle anđele kako razgovaraju s doktorom... Izgledao je nemoćan da se ukloni od zamke.“¹¹⁴ Godine 1907. ona je napisala pismo koje će se čitati u Ouklendu, Batl Kriku, Čikagu i drugim velikim mesnim crkvama: „U crkvi je na delu duh bezbožnosti, koji se bori da iskoristi svaku priliku da Božji zakon ogłosi ništavnim... Sadašnji zadatak našeg dela nije da se trudimo za one koji, iako su primili obilje svetlosti i dokaza, nastavljaju delovanje na strani neverstva.“¹¹⁵ Raspravljajući tih pitanja sa onima koji su se predali zabludi značilo je rizikovati da budemo pogrešno citirani, govorila je sestra Vajt i podigla svoj glas protiv onih koji će „možda sakupljati citate iz mojih spisa koji im slučajno odgovaraju, a koji su saglasni sa njihovim telesnim sudom i koji će, izdvajajući te citate iz njihovog konteksta i stavljajući ih uz ljudska razmišljanja, načiniti utisak da moji spisi podupiru ono što oni zapravo osuđuju.“¹¹⁶

Tako je ona posebno upozoravala protiv angažovanja takvih ličnosti za rad u adventističkim školama. „Niko ko bi nastojao da iznese teorije koje bi nas udaljile od videla, koje smo dobili o službi u nebeskoj svetinji, ne treba da bude primljen za predavača.“¹¹⁷

Prema tome, oduvek važeći nalog dat crkvi je jasan. On je bio prenošen kao zaveštanje od pionira u periodu jedne ranije krize, koji su stali na liniju odbrane istine, bez obzira na cenu za sebe same i koji su, radeći tako, doprineli situaciji da smo za našu generaciju sačuvali „brod“ sigurnosti, nazvan Crkvom adventista sedmog dana.

¹¹⁴ Letter, EGW, tp S.N. Haskell, 28.11.1903

¹¹⁵ EGW Manuscript 125, 1907

¹¹⁶ Letter, EGW to G.C. Tenney, 29.6.1906

¹¹⁷ EGW, Manuscript 125, 1907

Glava 7

DEVET NAJZNAČAJNIJIH TAČAKA

Videli smo nešto što smo nazvali alfa, kako je prohujalo preko Adventističke crkve na smeni stoleća. Gledali smo je kako koči napore crkve upravo u vreme kada je, kako verujemo, Bog otvorio svet za evanđelje. Čuli smo i opomenu da će jednoga dana doći nešto još opasnije. Zato je od životne važnosti za nas da analiziramo prethodna zbivanja i da pokušamo da prepoznamo signale koji možda objavljuju blizinu poslednjeg velikog otpada. Skraćeno, iznosimo najvažnije tačke.

1. *Prevara*: Jedno od primarnih obeležja alfe bila je prevara. Ponekad su bile iznošenje otvorene neistine. Ponekad je iznošen samo deo istine, pa je na taj način omogućeno da čak i istina oda lažan utisak. Elen Vajt je jednom pisala dr Kelogu, savetujući ga u vezi sa jednom velikom zgradom u Čikagu. On je to svedočanstvo često citirao kao dokaz da je Elen Vajt bila u zabludi; takva zgrada nikada nije postojala, tvrdio je samouvereno, sestra Vajt je, jednostavno, pogrešila. Ono što dr Kelog nije smatrao potrebnim da doda jeste da su njegovi saradnici u Batl Kriku imali čvrstu *nameru* da je grade, odlazeći tako daleko da su pripremili kompletnu projektnu dokumentaciju, pre nego što je projekat zaustavljen.

Sestra Vajt je posebno skretala pažnju na to da su neki ljudi neiskreni po pitanju svog verovanja u Duh proroštva i osnovne doktrine Crkve. Ona je u viziji videla grupe ljudi u Batl Kriku kako se konsultuju, posebno planirajući kako da prikriju svoj neprijateljski stav prema njenim spisima i prema određenim osnovnim istinama. Ovako skrivajući svoja prava osećanja, oni su verovali da će moći uspešnije da se obraćaju adventistima koji su u suštini bili odani crkvi i koji ih nikada ne bi slušali, da su svoje pune namere otkrili na početku. Uvek iznova, kroz ceo period alfe, nailazimo na slučajeve iskrivljivanja istine zarad nekog kratkoročnog cilja. Ovo je Elen Vajt možda najupečatljivije izrazila: „Zli jezici i opaki umovi, naoštreni dugim iskustvom u izbegavanju istine, neprekidno su aktivni u unošenju zabune.“¹¹⁸

U alfi se ovaj metod rada očitovao i prilikom zloupotrebe Biblije i spisa Duha proroštva. Adventisti su 1905. godine bili upozoravani na ljude koji „sakupljaju mnoštvo citata, gomilajući ih kao dokaze u prilog teorija koje zastupaju... Tako, budući da je Biblija Božja reč i da je moramo poštovati, velika je greška koristiti njene tekstove, ako to dira i samo u jedan stub temelja koji je Bog podupirao u poslednjih 50 godina.“¹¹⁹

Još upečatljivija je opomena koju je ona uputila o budućim zloupotrebama njenih spisa. „Ispostaviće se da oni koji iznose lažnu nauku neće raspolagati visokim osećajem časti i poštenja. Oni će obmanjivati ljude i svoju zabludu mešati sa Svedočanstvima sestre Vajt, upotrebljavajući njeno ime da daju težinu uticaja svome poslu. Oni prave selekcije tekstova iz Svedočanstava onako kako misle da ih mogu izvrtati, radi podupiranja sopstvenih pozicija, stavljajući ih u kontekst laži i očekujući da njihove zablude dobiju težinu verodostojnosti i budu prihvaćene.“¹²⁰

Zanimljivo je da oni koji se bave zloupotrebom istine mogu čak da smatraju da su apsolutno u pravu, delujući s impresivnim osvedočenjem. Jedan takav slučaj bio je dr Kelog, pa je sestra Vajt upozorila vođstvo Generalne konferencije da mu ne dozvole da ih „obmanjuje svojim pričama. Nešto od toga može da bude istina, a nešto ne. On sam će možda misliti da su sve njegove izjave

¹¹⁸ SM-I, p. 195

¹¹⁹ Ibid., p. 161

¹²⁰ TM, p. 42

istina, ali vi niti mislite da one to jesu, niti mu dajte povoda da veruje da je u pravu.“¹²¹

2. *Sklonost ka izazivanju razdora*: Period alfe je otkrio paradoks kod ljudi koji su tvrdili da raspolažu određenim divnim novim istinama, istovremeno izazivajući razdor u crkvi kad god bi se oglasile njihove ideje. Nacionalne granice kao nisu predstavljale nikakvu prepreku za taj fenomen cepanja. Veliki molitveni dom u Batl Kriku utonuo je u nemir. I crkve u Engleskoj, Škotskoj i Velsu doživele su potres, kad su u njima iznošene teorije koje su se razlikovale od adventističke vere. Hristos je, u svojoj mudrosti, dao kao merilo - ponašanje, način života, na osnovu čega se može ispitati istinitost ili lažni karakter neke nove nauke. Ako bi se u Adventističkoj crkvi ponovo pojavili elementi razdora iz perioda alfe, istorija nas uči da naš narod treba da bude posebno oprezan.

3. *Napad na osnovne tačke verovanja*: Svi veliki slučajevi otpada imali su jedno zajedničko: Oni su napadali najosnovnije tačke adventističke vere, među kojima su svetinja, istražni sud i nadahnuće Duha proroštva. U vreme smene stoleća, Elen Vajt je podsetila da je u poslednjih 50 godina uloženo mnogo truda da se sruše osnovne istine crkve, naročito doktrina o svetinji. Izučavaocu istorije je fascinantno dok posmatra kako se baš ta vrsta napada ponavlja ciklično, svakom novom prilikom sa novim žarom, kao da je tada prvi put otkriveno. Često će branioci promena koristiti izgovor da ih je sama Elen Vajt podsticala da budu otvoreni, prijemčivi za „novo videlo“. Oni ovome retko dodaju šta je bilo zapravo *uslov* za poziv koji je upućivala: savetovati se sa iskusnom braćom i ako organizovana crkva u tim novim idejama ne vidi nikakvu vrednost, treba da ih ostave. Zatim, u nijednom slučaju „novo videlo“ neće potamniti dugo poštovane osnovne istine. „Podići će se ljudi i žene, tvrdeći da imaju neko novo videlo ili neko novo otkrivenje, čija namera će biti da obore veru u stare međaše... Oni će širiti lažne izveštaje, pa će se neki uhvatiti u tu zamku. Oni će verovati u te glasine, počinjući i sami da ih prepričavaju... Na taj način mnoge duše će biti usmerene u pogrešnom pravcu.“¹²² Na jednom drugom mestu, ona govori o istini o svetinji, o vesti trojice anđela, o suboti i o stanju mrtvih, kao o međašima istine, opominjući da će sotona pokušati da ubedi Božji narod da te istine treba da se menjaju - dakle, nešto čemu oni treba da se suprotstave „najodlučnijim žarom“.¹²³

4. *Pritajeni napadi na strukturu Crkve*: Jedna od najsenzacionalnijih optužbi ikada podignutih od Elen Vajt bila je da su „špijuni na delu“, trudeći se da sruše samu osnovnu strukturu Crkve.¹²⁴ Tako su načinjeni brižljivo smišljeni planovi da se preuzme uprava nad najvećim crkvenim ustanovama. Rekla je da su i same crkvene oblasti u opasnosti od tog plana. U jednoj viziji videla je tajne sastanke na kojima su ljudi kovali planove o tome kako najbolje da preuzmu upravu, da zadobiju naklonost vernika i izmene strukturu crkve. Opisala je zaveru u kojoj su ljudi bili „povezani radi podrške jedan drugome“.¹²⁵ Neko može da se nada, ali bi bio naivan ako bi zamišljao da takva opasnost neće ponovo doći. To je posebno kobna pretnja Božjem delu jer se ostvaruje vrlo tiho, šireći se pod površinom prividnog spokojstva, sve dok ne bude prekasno. Ako tražimo predznake omege, ovo je faktor koji ne možemo bezbedno ignorisati. Postoje dakle znaci za koje nam istorija kaže da treba da ih očekujemo. Na primer, političke borbe u samoj crkvi ili oblasti, kao što se dogodilo u Batl Kriku. Zatim, postojanje organizovanih pokreta, koji će u okviru odborskih sednica ili izbornih sabora braniti teorije koje se suprotstavljaju crkvenim pozicijama. Široko organizovani napadi na one koji insistiraju na odanosti organizovanoj crkvi i njenoj nauci.

¹²¹ EGW, Letter 138, 1902

¹²² EGW, Counsels to Writers and Editors, pp. 49.50

¹²³ Ibid., p. 31

¹²⁴ EGW Manuscript 79, 1905

¹²⁵ Letter, EGW, G.C. Tenney, 29.6.1906

Manipulacija fondovima naših ustanova. (Radi se o poznatoj knjizi čiji je predmet - napad na Duh proroštva, koja je izdata u sanatorijumu Batl Krik i čiji su autori lekari sanatorijuma; sakupljanje sredstava za taj projekat odigralo se pod krajnje tajanstvenim okolnostima.) I, što je možda krajnje obeshrabrujući od svih znakova, odmah vidljiv u alfi: propovednici koji se još uvek nalaze na platnom spisku crkve, koji verovatno glume lojalnost crkvi, ali čija aktivnost teži ka davanju podrške pokretima koji se kose sa crkvom. Sve to su vidljivi znaci nečega neuporedivo većeg. U jednoj spektakularnoj viziji godine 1904. Elen Vajt je videla crkvu, u simbolu jednog broda, kako plovi prema jednom ledenom bregu. Vidljiv je bio samo vrh ledenog brega, ali je upravo on upućivao na to da se smrtna opasnost nalazi ispod površine vode. Božanska naredba je bila „pravo na njega“ - udari ga frontalno. Biće to strahovit sudar, koji će sve uzdrmati do kostiju, *ali brod će ostati na površini*. Ako bi brod samo blago udario u prepreku, nastao bi veliki otvor u boku broda, kroz koji bi morska voda mogla da prodire nekontrolisano. (Samo osam godina kasnije, upravo ta ilustracija će biti stvarno doživljena u slučaju „nepotopivog“ broda *Titanik*.) Pouka u ovom simbolu kristalno je jasna: mnoge od opasnosti s kojima će se crkva suočiti skrivene su pod površinom. Otkriće ih samo nekoliko pokazatelja koji su samo vrh ledenog brega. Ovo su najkobnije od svih opasnosti, koje su u viziji Elen Vajt uklonjene frontalnim udarom u prepreku, sa svom snagom koju crkva može da okupi.

5. *Posebno angažovanje za privlačenje mladih*: Džon Harvi Kelog napisao je knjigu u kojoj je izneo ideje, koje bi mogle da „unište celokupni hrišćanski sistem spasenja“.¹²⁶ On je uporno tražio da se knjiga objavi, nakon što je Elen Vajt uputila ozbiljno upozorenje protiv vešto prikrivenih prikaza panteizma, nakon što je Generalna konferencija glasanjem odbila da odobri izdavanje i nakon što je izdavačka kuća Rivju and Herald potpuno nestala u velikom požaru. Posle izlaska knjige iz štampe, on je odmah počeo da vrbuje mlade vernike crkve, nastojeći da ih nagovori da mu budu saveznici u širenju njegove nove teologije. Ulagani su svi zamislivi naponi da se zavrbuju mladi, uključujući i ponovno otvaranje koledža Batl Krik nasuprot božanskog uputstva, pripremanje posebnih brošura naročito pripremljenih za mlade umove i slanje predstavnika koji su aktivno vrbovali mlade za poduhvat Batl Krik. Da je Kelog uspeo, istorija Adventističke crkve bi imala drugačiji tok. Privlačnost lažnog „novog videla“, posebna je opasnost protiv koje savremeni adventisti treba da se čuvaju i na koju očevi i majke zaista treba da motre, iznova čitajući savet Elen Vajt upućen roditeljima 1906. godine.

„Roditelji, držite svoju decu podalje od Batl Krika... Varljive zablude zarobile su umove, a njihove niti su utkane u tkaninu tih umova. Ko je odgovoran za davanje obrazovanja mladima, koje je ostavilo zavodljiv uticaj na njihove umove? Jedan otac piše o svoje dvoje dece koja su bila poslata u Batl Krik, da je jedno bezbožnik, a drugo se odreklo istine.

Ovakva pisma dolazila su sa različitih strana. Primila sam opomenu da je prenesem roditeljima: ako vam se deca nalaze u Batl Kriku, bez odlaganja ih pozovite da se vrate kući.“¹²⁷

Šta je bio jedan od primarnih uzroka ovih problema mladih u Batl Kriku? Stav koji su izražavale tamošnje vodeće ličnosti, da naročite Božje poruke Adventističkoj crkvi nisu pouzdane.

6. *Posebni napadi na Duh proroštva*: Samo mali broj elemenata Crkve u tolikoj meri privlače strele otpada, kao što je to Duh proroštva. „Zaista poslednja sotonina obmana biće da učini ništavnim svedočanstvo Božjeg duha... Sotona će oštromno delovati na različite načine i preko različitih sredstava da obori poverenje Božjeg naroda ostatka u istinita svedočanstva.“¹²⁸ Ako malo razmišljamo, postaće nam jasno zašto je to tako. Prevara na samom svršetku vremena biće

¹²⁶ Spec. T. B, No. 7, p. 37

¹²⁷ EGW, Manuscript 20, 1906

¹²⁸ SM-I, p. 48

neverovatno snažna i rafinirana, a mi imamo obećanje da će „svi oni koji veruju da je Gospod govorio kroz sestru Vajt i da joj je dao vest, biti sačuvani od mnogih obmana koje će nastati u tim poslednjim danima.“¹²⁹ Bilo bi za veliko čuđenje, da sotonska sila ne bude uperena protiv te životno važne pomoći Božjem narodu. Žalosno je što on neke od svojih najjačih saveznika dobija među adventistima koji napuštaju veru u potrazi za nečim novim, i koji su bili i pripremljeni za to, jer su prethodno odbacili istinu koju im je Bog poverio.

„Neki su vrlo lukavo radili na tome da diskredituju Svedočanstva opomene i ukora, koja su čitavih pola veka odolevala svim probama. Istovremeno, oni odbacuju optužbu da tako nešto čine.“¹³⁰ Ovde imamo jedan paradoks. Ljudi vešto razaraju delotvornost Duha proroštva, formalno izjavljujući da u njega veruju. Zapazimo da postoji razlika između direktnog, otvorenog suprotstavljanja, i neprimetnih iskrivljavanja istine, kojima se Božje poruke čine „ništavnima“. Mi možemo biti doslovno sigurni da će napadi na Duh proroštva, direktni i indirektni, biti sastavni deo otpada poslednjih dana, zvanog omega. To je, konačno, „zaista poslednja sotonina obmana“.

U ovome leže velike mogućnosti za izazivanje pustoši u redovima Božjeg naroda, jer poruke ovoj Crkvi stoje kao barijera između Božjeg naroda i mnogih opasnosti. „Jedno je sigurno: adventisti koji stanu pod sotoninu zastavu, prvo će se odreći svoje vere u opomene i ukore sadržane u Svedočanstvima Božjeg Duha.“¹³¹

Ovo je dakle napad koji zaista možemo očekivati da vidimo. „Protiv svedočanstava će se raspaliti sotonska mržnja... Sotona nema tako otvoren put za uvođenje svojih obmana i vezanje duša u niti svojih prevara, ako imamo uvek otvoreno uho za opomene, ukore i savete Božjega duha.“¹³²

7. Atmosfera ličnih napada: Tokom perioda alfe uvek iznova se moglo videti autoritarno prisiljavanje od strane onih koji zastupaju novu nauku. Protivljenje njihovim idejama kao da je izazvalo vrlo ličnu reakciju, na koju su oni odgovorili ličnim napadima. Opisujući ovaj jedinstveni detalj perioda otpada, Elen Vajt kaže da se „ničemu neće dopustiti da stane na put novom pokretu“.¹³³ Ovo postaje jasno ako se podsetimo slučaja kada je jedan mladi saradnik koji je strasno podupirao novu teologiju, oštro napao predsednika Generalne konferencije. Pretio je pastoru Danijelsu da će, ako se ne pokori novoj nauci, biti srušen s položaja i „bačen u prašinu“. Elen Vajt su napadali mnogi, uključujući Keloga i Belindžera. Čini se da je suprotstavljanje alfa-otpadu bilo signal za napad na svakoga ko bi pružio otpor novom pokretu - uključujući tu i najviše nivoe crkvenog vođstva. I to je vrsta ponašanja na koju adventisti treba da motre, kako se omega bude približavala.

8. Napadi na crkvene standarde: Ideali Crkve adventista sedmog dana uvek su bili visoki, bila je to svetlost koju je propovedao njihov život, da će čovečanstvo uskoro stajati pred pravednim Bogom. Te standarde često su napadali ljudi koji za adventiste tvrde da su legalisti, jer pokušavaju da svojim delima zasluže nebo. Kada takva optužba dođe od ljudi izvan crkve, većina pripadnika Božjeg naroda mogu da je identifikuju, znajući šta ona znači. Međutim, kako će se taj napad odraziti na crkvu ako on ikada dođe od ljudi unutar crkve? Duh proroštva ima jedan otrežnjujući odgovor, *koji nalazimo u rečima samog Lucifera, iz konsultacija koje je on vodio sa svojim palim anđelima - o tome kako najuspešnije uništiti Crkvu adventista sedmog dana:*

„Preko onih koji imaju obličje pobožnosti a ne poznaju njenu silu, moći ćemo da zadobijemo mnoge od onih koji bi nam inače naneli štetu. Oni koji zadovoljstva vole više od Boga biće naši

¹²⁹ EGW letter 50, 1906

¹³⁰ Spec. T. B, No. 7, p. 31

¹³¹ EGW, SM-III, p. 84

¹³² Ibid., -I, p. 48

¹³³ Ibid., p. 205

najuspešniji pomoćnici. Oni koji su među tim ljudima sposobni i inteligentni, poslužiće kao mamci za privlačenje drugih u naše zamke. Mnogi se *neće bojati njihovog uticaja, jer ispovedaju istu veru. Na taj način mi ćemo ih navesti na zaključak da su Hristovi zahtevi manje izričiti nego kao kad su prvi put poverovali i da će prilagođavanjem svetu izvršiti veći uticaj na ljude iz sveta.* Oni će se na taj način odvojiti od Hrista. Oni, zatim, oni neće imati snage da se odupru našoj moći, i *vrlo brzo će se naći u poziciji da se podsmevaju svojoj ranijoj revnosti i predanju.*“¹³⁴

9. *Tvrdnja o vesti reforme za Crkvu:* zastrašujuća je opasnost od pogrešnog tumačenja ove tačke, pošto Biblija i Duh proroštva jasno ističu da će doći do reforme u Božjoj crkvi; problem se sastoji u prepoznavanju prave reforme i njenom odvajanju od lažne. Na sreću, za to postoji odgovor.

„Neprijatelj ljudskih duša nastojao je da u Crkvu uvuče pretpostavku da među adventistima treba da nastane velika reformacija i da će se ona sastojati od ostavljanja doktrina, koje stoje kao stubovi naše vere.“¹³⁵ Prema tome, proba će biti u tome da li se „reforma“ slaže sa utvrđenom istinom (u tom slučaju radi se o istinskoj, poželjnoj reformi, reformi života) ili pak ona traži odbacivanje starih istina u korist neke novine (u ovom slučaju radi se o lažnoj reformi doktrine, a ne reformi života). Možda je to opasnost protiv koje adventisti treba posebno da straže. Adventisti su ljudi otvoreni za reformu, pošto njihova cela vest poziva na reformu. Tako, ako im neprijatelj priđe s te strane, oni će možda moći lakše da budu prevareni, jednostavno zato što „cilj“ nove nauke odaje utisak nečega što je svako oduvek želeo. Proba razlikovanja je jednostavna: da li novo učenje poziva na reformu života, ili na promenu utvrđenih istina?

„Sotona je upotrebio svako moguće sredstvo, da među nas kao narod ne dođe ništa što bi nas ukoravalo ili opominjalo, ili savetovalo da se odrekemo svojih zabluda“, pisala je Elen Vajt, opisujući potrebu za istinskom reformom. „Ali, postoji narod koji će nositi Božji kovčeg. Neki će nas napustiti i više neće nositi kovčeg. Ipak, oni neće moći da prepreče put istini, jer će ona ići napred i naviše, sve do kraja.“¹³⁶

U ovome je nada za Božju crkvu, čak i za vreme strašnih izazova omega. Nigde nećemo naći uveravanje da će pobeda biti laka; uvek iznova dobijamo uveravanje da je pobeda moguća. „Oni koji žive u skladu s Bogom, i koji verom u Njega primaju snagu za odupiranje lažima i odbranu onoga što je pravo, uvek će imati žestoke sukobe i često će morati da stoje gotovo sasvim sami. Ali, potpuno se oslanjajući na Boga, oni će sticati dragocene pobeде. Njegova milost biće njihova snaga. Njihov moralni osećaj biće oštar i čist, njihove moralne snage kadre da se odupru lažnim uticajima. Njihovo poštenje će, kao Mojsijevo, biti od najčistije vrste.“¹³⁷

Omega: tajanstvena opasnost koja čeka crkvu na samom kraju vremena. Elen Vajt je tu opasnost videla unapred i „drhtala za naš narod“. I ona nam je, tako, ostavila zalog nade da se, zaodenući njom, suočimo s tim velikim izazovom.

„Stajati u odbranu istine i pravde kad nas se većina odriče, biti bitke Gospodnje kad je junaka malo - to će biti naša proba.“¹³⁸

¹³⁴ TM, p. 474

¹³⁵ SM-I, p. 204

¹³⁶ TM, p. 411

¹³⁷ T3, pp. 302.303

¹³⁸ T5, p. 136

Glava 8

„KAO PUSTOŠNI ORKAN“

Bila je to 1914. godina. Širinom grada Batl Krik, pod jasnim nebom ranoga leta, preostala su samo sećanja na ono što je bilo - na ono što je moglo biti. Na uglu ulica Vašington i Mejn teško da je nešto upućivalo da je tu nekada stajala izdavačka kuća Rivju and Herald, da je to nekada ranije bilo mesto uprave Generalne konferencije. Koledž Batl Krik, koji je tako ambiciozno ponovo bio otvorio dr Kelog, u međuvremenu je zatvoren, tužni promašaj. Adventista je sada bilo relativno malo; veterani su se još sećali šume natpisa „Na prodaju“, koji su se naglo pojavili kad se naselje rasulo. „Svet će saznati razlog“, upozorila je jednom prilikom Elen Vajt, a tada je i D. M. Kenrajt objavio novo izdanje svoje knjige *Odrekao sam se Adventista sedmog dana* [Seventh-day Adventism Renounced] - nesvesno „osigurao“ ispunjenje njenog predviđanja.

„Batl Krik u Mičigenu daje dobru ilustraciju neuspeha adventista posle poštene šanse koju su imali... Kad sam se povukao 1887. godine, ovde je bilo gotovo dve hiljade svetkovatelja subote i svi su bili jedinstveni. Često sam propovedao u velikom molitvenom domu Tabernakl, kad je svako sedište i dole u dvorani i na galeriji bilo zauzeto. U koledžu sam predavao sam jednom odeljenju od oko 200 mladića i devojaka, koji su se pripremali za delo, bilo kao propovednici ili biblijski radnici. Sada, u 1914. godini, koledž je zatvoren i izgubljen za delo. Bolnica se, pobunom, odvojila od Crkve, pa su sada gotovo cela uprava, lekari, medicinsko osoblje i pomoćnici - svetkovatelji nedelje. Izdavačke kuće su nestale u požaru, a ostatak saradnika se odselio. Crkva se brojno istopila do oko četiri ili pet stotina vernika; molitveni dom Tabernakl je uglavnom gotovo prazan i nezgrapno veliki... Veliki broj vernika su otpali od istine, prestali da veruju u bilo šta, ne odlazeći ni u koju crkvu. Bilo je to nešto kao prolazak pustošnog orkana.“¹³⁹

Prošlo je četrnaest godina od onog vedrog januarskog jutra, u svitanje novog stoleća, kad je svet bio spreman, a adventna vest imala priliku da deluje u idealnim uslovima. Dan je tako već minuo, a njegove poslednje senke kao da je crtao 19-godišnji srpski patriota sa pištoljem. U bosanskom gradu Sarajevu jedan zbunjeni šofer je skrenuo u pogrešnu ulicu i vozio svoju otvorenu limuzinu ulicom punom ljudi. Iza njega je, od jakog letnjeg sunca zaklonjen suncobranom, sedeo kraljevski par, čiji je život bio klasična ljubavna priča i za njih je taj dan bio četrnaestogodišnjica braka. Za trenutak vozač se dvoumio, a onda pokušao da okrene vozilo u drugom pravcu. Čim je to učinio, odjeknula su dva pucnja. Prestolonaslednik nadvojvoda Ferdinand i njegova žena utonuli su u svoja sedišta i dugi dan velike prilike je prošao. Prvi pucnji Prvog svetskog rata bili su ispaljeni. Od tog trenutka Crkva će morati da radi u svetu koji tone u tamu.

Toliko se mnogo svetala ugasilo. J.H. Kelog, vođa medicinskog dela, čije su medicinsko obrazovanje jednim delom finansirali Džejms i Elen Vajt; Albion Belindžer, koji je bio odlučio da „prekroji“ istinu o svetinji, koristeći teološke rasprave umesto Duha proroštva; pastori A.T. Džouns i E.J. Vagoner, koji je putovao i propovedao zajedno sa Elen Vajt; pastor Džordž Teni (George Tenney), izdavač, propovednik, misionar; pastor L. Mekkoj (McCoy), kapelan bolnice Batl Krik - kojima ćemo dodati, kao što je to na brzinu ispričao Kenrajt, „mnogo ličnosti na značajnim mestima, kao što su upravnici, predavači na koledžu, doktori, itd. Svi oni su sada izvan Crkve i sav uticaj kojim raspolažu koriste protiv nje.“¹⁴⁰ Gubitak je bio za vrtoglavicu, i sada je, kao spori

¹³⁹ Canright, op. cit., p. 411

¹⁴⁰ Ibid., p. 412

oblaci dima posle požara u kojem je nestao Rivju and Herald, on ostavio mučno pitanje koje je lebdelo nad Crkvom: kako je tako nešto moglo da se dogodi? Šta je to moglo da izazove jedan tako masivan otpad među najsajnijim umovima Crkve?

Odgovor je bio neobično jednostavan, a i zanimljivo je da ga je Crkva inače poznavala sve vreme. U tihim i mirnim danima, 1898. godine, Elen Vajt je jasno upozorila na nešto što bi moglo da se dogodi. „Nikada u istoriji Crkve neće biti vreme kad će Božji saradnik moći da skrsti ruke i da kaže: ‘Svuda su samo mir i sigurnost.’ Upravo tada dolazi iznenadna propast. Može biti da će se sve odvijati u uslovima prividnog blagostanja; ipak, sotona je vrlo budan i on istražuje i konsultuje se sa svojim zlim anđelima, tražeći nove, uspešnije metode za napad. Sotona će sukob voditi sve žešće i žešće... *Um će se svrstati protiv uma, planovi protiv planova, principi nebeskog porekla protiv sotoninih „principa“*. Istina, u svojim različitim fazama, biće u sukobu sa zabludom, u njenim uvek drugačijim, uvek sve izraženijim oblicima, kojima će, ako bude moguće, varati i izabrane.“¹⁴¹ Tu je, ako se neko potruži da o tome razmisli, bila cela istorija krize, prikazana pet godina pre nego što je prvi put objavljena Kelogova knjiga. Sam sotona je vodio napad; vrhovni zapovednik sila tame stupio je na ratište. Bitka je vođena na natprirodnom nivou i u njoj, bez posebne zaštite i natprirodne pomoći, čak i najsajjniji umovi biće rasuti kao lišće pod udarom jesenjeg vetra. Kelog, Džouns, Vagoner, Mekkoj - svi oni su izašli pred neprijatelja, prethodno odlučivši da se, umesto opomenama Božjeg vesnika, naoružaju sopstvenim rasuđivanjem, lišivši se na taj način jedine stvarne mogućnosti odbrane. Negde, tokom tih događaja, oni su stekli potpunu sigurnost da su potpuno u pravu, da je nastalo vreme da se udalje od „mrtvog tela mrtvih proročanstava“. I sada, kad su se rasuli od adventizma, učinili su to uz licemerno pobožne molitve da ih Božji blagoslov prati na odlasku.

Tako su, preko doline vremena, odjeknule reči Elen Vajt, napisane davne 1903. godine, reči izgovorene još pre nego što je bilo prekasno za većinu od njih: „Sotona ima u ljudima svoje saveznike. *Pred ljude će doći zli anđeli u ljudskom obliku*, iznoseći im veličanstvene slike onoga šta će sve moći da postignu, ako samo slede njihova uputstva, kojima oni često pokajanički stav kod ljudi pretvaraju u stav prkosa... Greh je potamneo moći rasuđivanja, tako da pakao likuje. O, hoće li ljudi jednom prestati da se uzdaju u ljudska bića?“¹⁴²

Zli anđeli u ljudskom obliku. Zaista, nije bilo nade da neko, u ljudskoj sili, izdrži takav napad. Čovečanstvo nije imalo odgovor za logiku uma jednog anđela, u kojem su se sećanja na raj na bezuman način deformisala u jednu tako moćnu obmanu da, s početka, jedna trećina nebeske vojske nije bila u stanju da je prepozna. Nije bilo te količine ili mere obrazovanja ili iskustva koje bi čoveka moglo da pripremi da se suoči s takvom zamkom, a Džon Kelog je, na primer, koraćao pravo u nju, dok su oko njega zvonila zvona i palila se svetla upozorenja sa stranica opomena iz pera Elen Vajt.

Jedne noći u rano leto 1904. godine Elen Vajt je u viziji videla jedan sastanak u Batl Kriku, koji je upravo tada bio u toku. Neki lekari i propovednici su bili prisutni, slušajući dr Keloga koji je iznosio svoje ideje o Bogu koji se nalazi u svemu, nesvesni da ih neko na natprirodan način posmatra. Sestra Vajt je posebno zapazila „zadovoljna, zainteresovana lica slušalaca“, a onda joj se obratio njen nebeski Pratilac, davši joj jednu zastrašujuću vest. „Zli anđeli su zarobili um govornika“, rekao je. Potom je izrekao svoje upozorenje da „sigurno kao što je sotona zaveo i obmanuo anđele koji su pali, sigurno je i da se govornik nalazio pod spiritističkim uticajem zlih anđela“.

¹⁴¹ Spec. T. A, No. 11, p. 5

¹⁴² Ibid., B, No. 7, pp. 21.22

„Zanemela sam, videći s kakvim oduševljenjem i zanosom slušaoci primaju izvrnute istine i obmanjivačke teorije“, sećala se sestra Vajt, ističući da je Kelog, osokoljen svojim uspehom u odvlačenju tih propovednika i lekara za sobom, potom sazvao poseban odbor u Batl Kriku, s namerom da još bolje i opsežnije nametne svoje ideje organizovanoj crkvi.¹⁴³

„Vi laskate sebi da postupate pod nadahnućem božanskog odobravanja“, opominjala je Elen Vajt ljude u Batl Kriku, „međutim, neki se povode za lažnim nadahnućem koje je prevarilo anđele u nebeskim dvorovima.“¹⁴⁴ Samom Kelogu ona je uputila opomenu da ga je sotona „hipnotisao“ (čemu se on podsmevao kao apsurdnom). Oktobra 1905. godine ona je upozorila na „ljude koji su počeli da proučavaju veštinu koju je sotona svojevremeno uneo u rat na nebu“. ¹⁴⁵ Naočigled takvih upozorenja Kelog i njegovi sledbenici srljali su dalje, umireni uveravanjima doktora da svedočanstva Elen Vajt nisu uvek pouzdana. Na taj način oni su, konačno, došli i do ispunjenja još jednog od njenih predviđanja: „Ako im se dopusti, zli anđeli će tako dugo delovati na ljudske umove, sve dok se ne dogodi da oni više nemaju ni svoj um ni svoju volju... Tako će se to dogoditi sa lekarima ili propovednicima koji nastavljaju da se udružuju sa čovekom koji je nekada imao videlo, imao opomene, ali koji ih nije slušao.“¹⁴⁶

Ista tužna lekcija bila je ilustrovana u životu Albiona Belindžera. Jedne večeri, na jednom evandeoskom skupu u Londonu, on je pokušao da iznese predmet o svetinji. Strašno obeshrabren načinom kako je propovedao, zakleo se da „‘nikada više neću propovedati, ako ne znam šta propovedam’... A tada je učinio kobnu grešku. „Ovo neću naći u našim knjigama“, rekao je. „Ako to naša braća mogu da dobiju iz originalnih izvora, zašto ne bih mogao i ja?“ Pastor Belindžer činio je istu grešku kakvu je već bio učinio dr Kelog: pretpostavio je da ovde stvarno nema ničega osim ljudskog mudrovanja, u okviru kojega istraživanje jednog čoveka nije ništa bolje nego istraživanje nekog drugog. „Poslužiću se knjigama ili komentarima svih tih različitih izvora, od kojih je pastor Urija Smit (Uriah Smith) primio svoja saznanja o tom predmetu“, najavio je Belindžer i, rekavši to, bez oklevanja je otišao pravo u tamu. Naime, adventistička doktrina o svetinji nije se mogla naći u „knjigama komentara“ - niti bilo gde drugde, osim od onog istog Izvora, od kojeg su je tražili onaj krug ljudi i žena na molitvi, ljudi i žene koji su proučavali tokom hladnih jesenjih noći 1844. godine i među kojima je bio isti onaj naročiti vesnik koji je sada opominjao Belindžera da se obrati natrag, pre nego što bude prekasno. I on je odlučio da prezre taj usrdni poziv i onda je, po ugledu na dr Keloga, zauvek napustio adventističku veru. U mestu Riversajd (Riverside) u Kaliforniji (samo nekoliko kilometara od nove crkvene medicinske škole), proveo je svojih poslednjih šesnaest godina, govoreći stvari o Elen Vajt, pod plaštem prividne ljubavi prema bližnjem, i radeći na tome da ugrozi njenu verodostojnost, kao naročitog Božjeg vesnika.¹⁴⁷

„Kao pustošni orkan.“ Kenrajt je tim rečima govorio o nečemu što treba da se dogodi Božjoj crkvi, ali interesantno je kako su te reči jasno opisale živote onih koji su je napustili. Čitava galaksija sjajnih adventističkih zvezda se ugasila, svako na svoj način, svako od njih u okviru zajedničke tragedije suprotstavljanja Božjem vesniku u vreme kad su pali anđeli u ljudskom obliku hodali zemljom. Crkva i svet su ulazili u novu eru. Greška u vidu izlaženja izvan kruga Božje naročite zaštite mogla je da donese najteže i neodložne posledice.

1914. Božji narod je četrnaest godina živio na suncu poslednjeg sunčanog dana ove Zemlje. Nebo počinje da tamni sa prvim naletima jesenjih oluja. Preko mekih belgijskih ravnica dopire

¹⁴³ Ibid., No. 6, p. 41

¹⁴⁴ Ibid., A, No. 12, p. 1

¹⁴⁵ Letter, EGW to Brethren Daniells, Prescott, and their associates, 30.10.1905, J.H.N. Tindall Collection

¹⁴⁶ Spec. T, B, No. 6, pp. 42.43

¹⁴⁷ Document File 178, E.E. Andross, „Bible Study No. II“, 13.7.1911, pp. 13.14

tutnjava pokreta teške artiljerije, veliki oblak prašine, beskrajne kolone sivih uniformi, po kojima se prepoznaje Druga armija generala fon Bilova (von Bülow). Oduševljene trupe paradiraju u Berlinu poslednji put ciglom popločanim ulicama; mlada žena u nabranoj beloj bluzi probija se u njihove redove, hvata se pod ruke s vojnicima i korača zajedno s njima. Nekoliko koraka iza njih, isto to čini elegantno odeveni biznismen, noseći vojničku pušku. Nasmehana lica koračala su slepo direktno u jezivu ponoć ratnih sukoba, kao što su bili Marna i Verdun, u noćnu moru koju niko do tada nije video, osim jedne male žene, koja je više godina pre toga pozivala svoju crkvu na rad. „Uskoro će doći smrt i uništenje, porast kriminala i okrutne zle aktivnosti protiv bogatih koji su se nadmeno podigli na siromašne. Oni koji su bez božanske zaštite neće nigde, nigde naći zaklon. Ljudska oruđa se obučavaju i koriste svoje inventivne sposobnosti za uključivanje najmoćnije mašinerije ranjavanja i ubijanja... Neka se materijalna sredstva i saradnici raseju po svetu.“¹⁴⁸

Nekada je sijalo sunce, zlatni trenuci puni prilika za Božji narod sada su bili izgubljeni zato što je vešti neprijatelj uspeo da odvрати njihovu pažnju od jedine vesti koju su stvarno trebalo da propovedaju. Tako, iz te tragedije, izranja samo jedno pitanje koje ima stvarni značaj: Hoćemo li dopustiti da se to ponovo dogodi?

¹⁴⁸ T8, p. 50.

SADRŽAJ

Predgovor	2
Prolog	3
„Pomogla bih ti kad bih mogla“	5
„Primili smo tužnu vest“	9
„Ognjeni mač“	15
„Ti si taj čovek...“	22
Omega	27
„Proba će doći na svaku dušu“	37
Devet glavnih tačaka	42
„Kao pustošni orkan“	47